

TE DNI PO SVETU

SKVADRISTIČEN NAPAD NA SLOVENSKO KNJIGARNO

Po delnem tišju na tržakih ulicah so se peti dan demonstracije spet nadaljevale z že ustaljeno brutalnostjo. Na trgu Borze so se nahujskani študentje odločili za napad na slovensko višjo gimnazijo v starem delu mesta. Razen tega so hoteli zažgati tudi slovensko knjigarno. Takšna je bila bilanca petega dne protislovenskih in protijugoslovanskih izpadov v Trstu.

NOV SPOPAD V LUANDI

V Luandi, glavnem mestu portugalske afriške kolonije je v ponedeljek med pogrebom 6 policajev prišlo do ponovnega incidenta. Pri tem so bili ubiti štirje ljudje, sedem pa jih je bilo ranjenih.

RAKETE NATO V TURCIJI

Sovjetska vlada je po svojem veleposlaniku v Ankari zahtevala od turške vlade obvestilo ali so resnične vesti turškega tiska o graditvi raketnih oporišč Atlantike zveze na turškem ozemlju. — Sovjetska vlada izraža upanje, da Turčija ne bo napravila nobenih korakov, ki ne bi bili v skladu z željami obeh dežel po miru in prijateljstvu.

PREPLAH V NACISTIČNEM PODZEMLJU

Odkar je podpredsednik avstrijske židovske organizacije in organizator lova na Eichmanna ing. Simon Wiesenthal uradno sporočil, da živi v Avstriji še okoli 1000 vojnih zločincev, med njimi 8, ki so bili najožji Eichmannovi sodelavci, se je nacističnega podzemlja polotila panika.

ALI JE CLOVEK ŽE V VESOLJU?

Najnovejši uspeh sovjetskih znanstvenikov — izstrelitev doslej najtežjega satelita, ki tehta 6,5 tone, je naletel na velik odmev v svetu. Nekatere tuje agencije javljajo, da je glavno vprašanje, ki si ga v tej zvezi zastavlja svetovna javnost to, ali je v satelitu človek ali ne. Glede na velikost satelita bi bilo to mogoče. Mnogo ugibanj v svetu je izzvalo tudi dejstvo, da sovjetsko sporočilo ne omenja ali se bo satelit vrnil na zemljo. Sovjetski znanstvenik, profesor Blagonravov je po moskovski televiziji izjavil, da je bil z izstrelitvijo zadnjega 6,5 tone težkega spustnika storjen »velik korak naprej k poletu človeka v vesoljstvo.« Dejal je še, da človek ne bo letel v vesoljstvo, dokler ne bo zagotovljeno, da se bo zanesljivo vrnil na zemljo.

GLAS BRALCEV

»NEPOTREBNO« ČAKANJE V KRANJSKI LEKARNI

Kadarkoli moram v lekarno po zdravila, me to kar zaskrbi, ker takoj ko mislim na tisto nesrečno čakanje. Pred vojno so bile v Kranju, kot se spominjam, tri lekarne. Sedaj pa, ko se je Kranj razširil, smo nazadovovali na eno samo lekarno. Tudi v vsaki hiši stregli najmanj trije prodajalci, sedaj le eden ali dvečemu dva. Naj pomnim, da prodajajo zdravila brez recepta pri posebnem okenčku. Kakor jaz vem, teh zdravil prodajo zelo malo. Včasih se pa zgodi, da vsakdo še ne ve, kje je prodaja na recepte in kje brez njih. Ko je že na vrsti, ga prodajalca opozori, da bo dobil zdravila pri sosednjem okenčku in se mora ponovno postaviti v vrsto. Mislim, da bi bilo nujno potrebno, da bi vsaj ob ponedeljskih in petkih, ko so tržni dnevi in je naval še večji, po možnosti odprli dva okenčka za prodajo na recepte. Pred tedni sem v lekarni kupoval melise kapljice za staro mamo. Ko sem prišel na vrsto, mi je prodajalca rekla, da jih bom dobil čez 10 minut. Ker nisem počakal v lekarni, sem se vrnil nekoliko pozneje. Medtem je prišla druga prodajalca in sem moral spet čakati skoraj pol ure. Mislim, da bi se, kljub pomanjkanju prostorov in kadrov le dala nekaj ukreniti, da bi ne bilo tolikšnega čakanja na zdravila.

S. L. Senčur

Zares žalostna je vaša ugotovitev, da v Kranju še sedaj posluje samo ena lekarna. Ta je po svoji zmogljivosti daleč premajhna, da bi mogla pravočasno oskrbeti z zdravili povečano število prebivalstva v mestu samem in še vso veliko okolico. Njen delokrog je večji od vseh lekarn v Sloveniji. Premajhni prostori in pomanjkanje strokovnega kadra ne dopu-

ščajo boljšega in hitrejšega poslovanja lekarne, kar je vzrok čakanja in upravičenemu negodovanju pacientov. Vendar se nam zdi, da ste v svojem pismu le nekoliko preveč kritični in pretiravate s časom vašega čakanja. V lekarni sedaj redno izdajajo zdravila na dveh okencih. Zaradi premajhnega prostora žal ni mogoče odpreti še tretjega. Strokovnost dela zahteva, da posebej izdajajo zdravila na recepte in posebej ona v prosti prodaji, kar je pa nad okencem tudi označeno. Tako je urejeno poslovanje vseh večjih lekarn. V primerjavi s prejšnjimi leti je vrsta mnogo manjša in pacienti čakajo največ četrt ure. Tudi v trgovini morate počakati vsaj toliko, da vam zahtevano blago odtehtajo ali odmerijo. Lekarne pa skorajda ne morete primerjati s trgovino. Vaša »prodajalca«, kot jo imenujete, se zaveda odgovornosti svojega dela. Natančno mora pregledati recept, predno izda zdravilo. Če ga je treba še pripraviti, je pač potreben čas za precizno strokovno izdelavo. Usodna napaka bi lahko povzročila tudi smrt človeka. Zato se pri delu v lekarni lahko pohiti samo do določene meje. Tega se žal pacienti premalo zavedajo. Naveličani od dolgih ur čakanja pri zdravniku, hočejo v lekarni takoj dobiti zdravilo.

Žal se je z ureditvijo lekarne v Kranju predolgo odlašalo. Vendar sedaj lahko povemo, da že kopljemo temelje za veliko novo lekarno na dosedanjem nogometnem igrišču. Zdravstvena postaja v Cerkljah bo dobila svoj depo zdravil, kmalu pa bo tam urejena tudi lekarniška postaja. Predvidena je tudi lekarniška postaja v Strazju. Tako bo sedanja lekarna znatno razbremenjena in bo tudi konec čakanju v vrsti.

Mr. Stinač Ljuba
v. d. upravnika

Še beseda zdravnikov

k članku »Žene imajo prav, ko kritizirajo delo dispanzerja v Zdravstvenem domu v Kranju«

V našem listu smo 1. februarja pod gornjim naslovom objavili članek, ki opisuje neredno poslovanje dispanzerja za žene v Kranju, kajti žene so se pritoževale, da so po večmesečnem čakanju odhajale domov brez pregledov, ker tam ni bilo zdravnika.

Za širše pojasnilo k temu dopisuje ravnatelj Bolnišnice za ginekologijo in porodništvo v Kranju, dr. Igor Veter, poslal še naslednji prispevek:

Dispanzer za žene v Kranju je bil ustanovljen v današnji obliki v prvi polovici 1959. leta, čeprav je bila njegova dejavnost uvedena že poprej. Odkar obstaja Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo v Kranju, sta dva zdravstvena delavca tega zavoda delovala v omenjenem dispanzerju in opravila v petih letih skupno 30.290 pregledov. Po letih pa se je dejavnost dispanzerja stopnjevala takole: Leta 1956 je bilo opravljenih 3729 pregledov, leto kasneje 5408, zatem 6966, 7107 in lani 7160 pregledov.

Kot člankar ugotavlja, je delo potekalo takole: »malone brezhibno« — nered je v tem dispan-

zerju nastal v glavnem v januarju. Vprašujemo se, zakaj? — Oba zdravnika sta na svojem rednem delovnem mestu opravila v letu 1960, razen redne dnevne zaposlitve še — eden 138 in drugi 124 celodnevni dežurni službi po 24 ur. Izračunajmo si torej, koliko prostih popoldnevov jima je ostalo za redno dispanzersko delo v Zdravstvenem domu. Zaradi pomanjkanja kadra so nadrejeni organi tolerirali delo omenjenih zdravnikov tudi ob dnevnih dežurnih službah.

V septembru lani pa sta bila oba zdravnika s strani administrativne uprave Zdravstvenega doma obtožena, da opravljata »protizako-

Ljudje in dogodki

Nova pot?

Ta terek zvečer se je nadaljevala seja Varnostnega sveta o položaju v Kongu. Za sedaj še ni znano, kaj je v svojem govoru, ki so ga te dni skrbno pripravljali v Washingtonu, povedal zastopnik ZDA Stewenson. Vendar je že precej očitno, da bo nova ameriška vlada znatno spremenila svoje dosedanje stališče, tako glede Konga kakor tudi glede Laos.

Novice, ki so v zadnjih dneh prihajale iz ZDA, povedo, da so tam zelo intenzivno razpravljali o novi smeri ameriške politike v Kongu in Laosu. Vse jasneje namreč postaja, da z dosedanjim politikom ne bi bilo mogoče priti iz slepe ulice bloksovskih zaostrovanj na pot zblíževanja gledišč in na pot pogajanj. ZDA še posebej sili k reviziji svoje dosedanje politike dejstva, da bi bilo drugače silno težko obraniti ugled ZDA, predvsem v azijskih

in afriških državah. Nobenega dvoma pa ni, da je precejšen delež k tej preorientaciji prispevala tudi akcija bloksovsko nepovezanih držav.

Nikjer ni seveda rečeno, da bo šlo vse gladko. Računati je treba na nasprotja znotraj zahodnega sveta. Novi ameriški politiki, ki podpirajo tezo, naj bi razorožili vse vojaške formacije v Kongu, osvobodili premiera Lumumbo, uvedli prehodni režim vojaške okupacije sil OZN in sestavili koalicijsko vlado, se bodo prav gotovo postavile po robu tudi nekatere zahodne države. Predvsem Belgija, ki preko Kasavubuja želi obraniti svoj položaj v tej deželi. Zato v zadnjem času zelo hitro »normalizira« svoje odnose z Leopoldvilom. Tudi Velika Britanija kaže, da ni povsem zadovoljna z ameriškim stališčem, kajti po informacijah, ki jih je objavil lon-

donski »Observer«, so v Veliki Britaniji zelo hladno sprejeli vest o »novem kursu ZDA«. Britanska vlada po teh podatkih sodeč, še vedno računa na grupacijo Kasavubu — Nebutu.

Novice iz Konga govorijo o naporih Kasavubuja in Mobutuja, da pridobita najvidnejše predstavnik parlamenta, predvsem predsednika Kasonga, za svojo akcijo, da bi ji s tem dali legalni, ustavni videz. Hkrati pa poročajo, da so bila prekinjena tajna pogajanja med Combejem in Mobutujem o vzpostavitvi skupne vojaške fronte proti prisilnim premiera Lumumba. Do prekinitve je prišlo zato, ker je baže Combe zahteval, da mu leopoldvilski voditelji priznajo status »neodvisnega vodje« Katange. Pojavlja se torej nova nevarnost znotraj Konga samega, ki je toliko večja zlasti zato, ker doslej znana nova ameriška sta-

lišča o Kongu Katange sploh ne omenjajo, pa tudi zato, ker je trenutno premier Lumumba zaprt v Combejevih zaporih in torej sploh ni nobenih garancij za njegovo osvoboditev. Kot je znano, je separatist Combe doslej že dvakrat odklonil članom misije za pomiritev v Kongu, da bi se sestali z zaprtim premierom Lumumbo.

Za sedaj ne bi bilo mogoče ovrednotiti kompromisa, ki ga predlagajo ZDA. Vsekakor je v že poznanih ameriških glediščih precej sprejemljivih pobud. Nič z besedico pa ni omenjena usoda svobodno izvoljenega kongoskega parlamenta, niti položaj Katange v okviru Konga. Vendar že dejstvo, da bi Kennedyjeva vlada rada našla izhod iz krize, dovolj zgovorno priča, da se vse bolj tudi med velikimi uveljavljavci spoznanje, da po starem ne gre več. Zato prav odnos velikih do najbolj kritičnih svetovnih problemov — konkretno do Laos in Konga — najbolj kaže stopnjo iskrenosti v prizadevanjih za popuščanje napetosti v svetu.

Delo za teritorialne spremembe nekaterih občin

Prvi temelji nove radovljjske občine

Albin Jensterle sekretar začasnega komiteja ZK

Radovljica, 6. februarja — Danes je bil v Radovljici skupni plenem občinskih komitejev Zveze komunistov Bohinja, Bleda in Radovljice. Organizacijski sekretar okrajnega komiteja ZK, tovariš Andrej Levčnik, je uvodoma povedal, da so volivci kakor tudi že občinski organi v vseh imenovanih občinah glasovali za združenje teh občin. Sprito tega je prav, da se družbene organizacije, a pred vsemi pa Zveza komunistov, organizacijsko prilagodijo novim teritorialnim razmeram.

Ob vprašanju, kako naj bi na sedežih sedanjih občin vpeljali novo organizacijsko obliko tako, da ne bi zaostala aktivnost teh organizacij, so se navzoči največ zadrževali na predlogih ali naj bi tam bili krajevni komiteji ali poverjenstva. Statut namreč predvideva take oblike. Toda v razpravi je prevladovalo mnenje, da bi bila primernejša poverjenstva. V

vsakem primeru bi na sedanjih sedežih morali imeti zaposlenega človeka, ki bi opravljal administrativne posle (odjave, prijave in podobno), da ne bo posameznikom treba hoditi v Radovljico. Toda glavna naloga poverjenstev, kot so poudarjali, bo (sklicevati aktivne ter občasna posvetovanja z vsemi predsedniki družbenih organizacij na določenem območju in

enotno usmerjanje iniciative za določene akcije. Seveda pa poverjenstva niso pooblašena za samostojno odločanje in vodenje samostojne politike. Podobne oblike bodo, kot so menili na plenumu, primerne tudi za organizacije SZDL, za sindikalna vodstva itd.

Na koncu so iz vseh sedanjih članov treh občinskih komitejev izvolili 30-članski začasni enotni komite, ki bo do novih rednih volitev za približno dva meseca vodil v glavnem operativne posle. Za sekretarja komiteja pa so imenovali dosedanjega sekretarja občinskega komiteja ZK na Bledu, tovariša Albina Jensterle.

-I. c.

Nekatere spremembe v sistemu delitve dohodka

Povezava med podjetjem in komuno bo bolj življenjska

Prav sedaj vsi pristojni politični in upravni organi razpravljajo o spremembah v sistemu delitve dohodka. Zelo verjetno bodo te razprave pokazale, da bo treba nekatere instrumente in že sedaj določene postavke spremeniti, vsekakor pa lahko upamo, da osnovnih načel ne bo treba spremeniti. Često se tudi sliši, da spreminjanje sedanji sistem zato, ker stari ni pravilen. Ne upoštevamo pa tega, da je samo zastarel in da ni nobenega dvoma, da je prav ta sistem v dosedanjem delovanju dal velike in zadovoljive rezultate v materialni proizvodnji in v razvijanju socialističnih odnosov.

Temeljno načelo novega sistema je, da mora vsakdo, ki upravlja osnovna družbena sredstva — dati družbi tudi neko povračilo v obliki obresti. Ta odnos delitve med kolektivom in družbo je eden važnih in glavnih postavk novega sistema. Znano je, da z modernimi osnovnimi sredstvi in sodobnim tehnološkim procesom povečujemo delovno storilnost. To pomeni, da je od načina in ravni upravljanja osnovnih sredstev odvisen tudi dohodek in tisti delež, ki gre za družbene sklade. — V glavnem težimo za tem, da je obdavčenje družbenih sredstev in osebnih dohodkov bistveni in dolgoročni instrument, ki bo dovajal denarna sredstva za potrebe komun. Vse ostale dajatve: renta, davek na promet in podobno pa

naj zajamejo samo tisti del dohodka, ki so ustvarjeni na temelju posebnih naravnih in tržnih razmer.

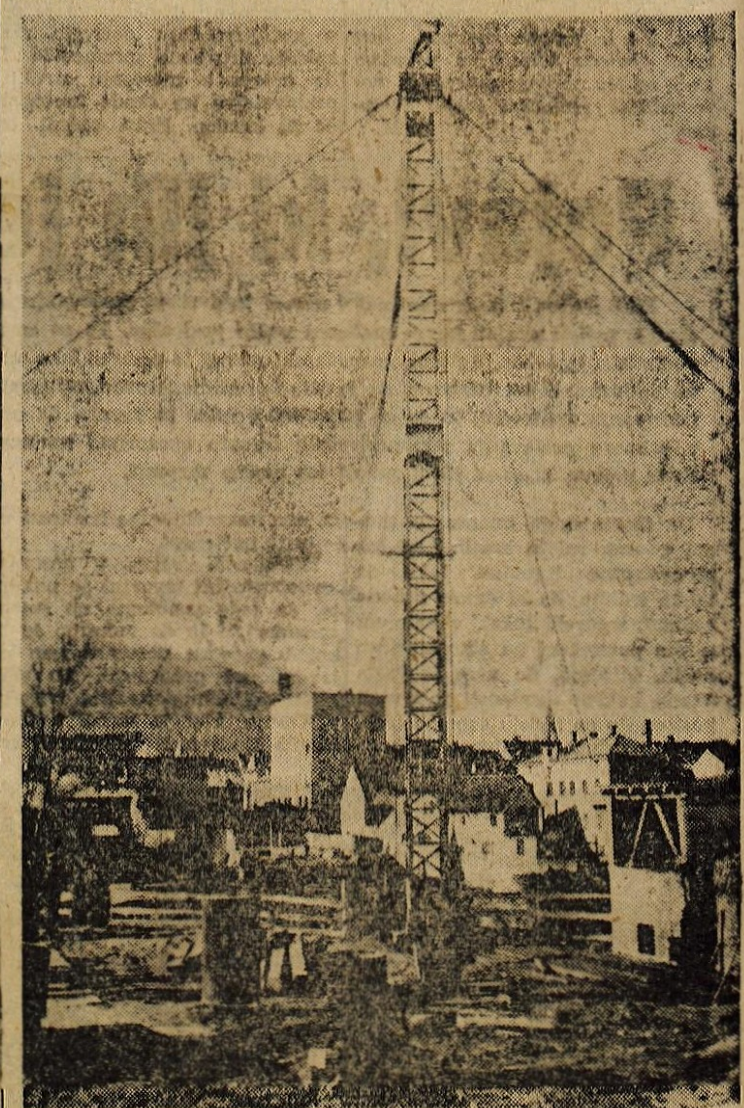
Nove razmere v gospodarjenju označujejo drugačen odnos med kolektivom in komuno. Do sedaj so bili skladi komun odvisni predvsem od višine osebnih dohodkov podjetij, medtem ko bo v novih razmerah komuna udeležena z določenim odstotkom pri skladih podjetja za razširjeno reprodukcijo. Točna stopnja tega odstotka še ni znana, računa pa se, da bo znašala okrog 20 %.

S takim načinom se bo materialni položaj komun zelo izboljšal, ker se bodo njeni investicijski in družbeni skladi povečali. Pomembnejše od tega je to, da bo komuna odvisna od uspeha in dela sleher-

neg kolektiva na svojem področju. Prav zato postane komuna življenjsko zainteresirana, kako poslujejo njena podjetja in kako prodajajo svoje izdelke ter ustvarjajo višino skladov. S tem se bodo avtomatično kopčili tudi skladi komun. Nov sistem delitve bo torej odpravil dosedanje gledanje komun na podjetja. Prav zadnje čase smo vse preveč opazili to, da se je komuna obračala na podjetja zgolj samo za upravne strani, medtem ko se za povečanje njihove delovne storilnosti ni zado- stajala. Sedaj pa bo nov sistem postavil komuno v nepo-

sredno odvisnost od gospodarske organizacije.

Nova delitev bo spremenila tudi nekatere družbene poglede. — S spremembami bodo dejansko odpravljene nezdružljivi odnosi, ker bodo proizvajalci prosto razpolagali z ustvarjenimi dohodki. Tudi proizvajalce pravice pri razpolaganju s tistim delom dohodka, ki ostanejo podjetju, bodo postavljene na drugačne temelje. Delavci bodo vedeli — če bo kolektiv čim bolj in več proizvajal ter čim bolj prodajal svoje izdelke na trgu — da bo tudi del dohodka, s katerimi bo razpolagal, dosti večji.

Gradnja novega mostu čez Kokro v Kranju ni zaustavila niti zima. Kako potekajo mehanizirana dela ob novem objektu pa zanima številne Kranjčane in okoličane

Gorenjska v Finžgarjevih mladih letih

Ob 90-letnici pisatelja Frana Saleškega Finžgarja

Dne 9. februarja bo dopolnil gorenjski rojak, pisatelj Fran Saleški Finžgar, 90-letnico. To bo pomemben življenjski praznik pa tudi delovni uspeh, saj poznajo pisatelja Finžgarja po njegovih črticah, povestih, romanih in ljudskih igrah doma in v tujini. Mnogo njegovih del je prevedeno namreč tudi v tuje jezike. Zato lahko gleda pisatelj Finžgar, naš najstarejši pisatelj, s ponosom na svojo prehojeno življenjsko pot in

Gorenjski predel med Radovljico, Jesenicami in Bledom, od koder te pozdravljajo Karavanke s Stolum, je dal našemu ljudstvu mnogo pomembnih mož. — Razen Finžgarja iz Doslovič so se tu rodili še drugi slovenski velmože. Med prvaki je oddaljeni Finžgarjev sorodnik, pesnik dr. France Prešeren (1800–1849) iz Vrbe. V Zirovnici se je rodil Prešernov sodobnik in njegov najboljši prijatelj Matija Cop (1797–1835), ki ga

sin, današnji pisatelj je znal že kot šolarček vihrti šivanko in je pomagal očetu pri šivanju.

»Očetov zaslužek je bil pičel, da bi zadovoljno preskerbel vso našo družino,« pripoveduje pisatelj, kadar poseže v svoje mladostne spominke.

»Pozimi smo nosili lesene cikle, za poletja pa nam je služila kar bosa noga. Svrhnike, zimske suknje, nisem poznal vse do osme šole, ko sem polagal maturo. — V hrani je bilo v mojih letih tudi kaj malo izbire. Goveje meso smo jedli dvakrat na leto: na veliko noč in ob proučenju. Pa sem vse te težave voljno prenašal, saj takrat se ni godilo tudi drugim otrokom nič bolje. Danes je v tem pogledu vse drugače. — V mojih mladih letih so tudi drugi otroci nosili pošvedrane čevlje svojih staršev ali starejših bratov in sestr. Fantje pa so se zapenjali v ponošene suknjice svojih staršev. Novo obleko je imel le redki.« — Tako mi je pripovedoval jubilar, potem se je zamislil in je dodal: »Ko gledam danes našo mladino, se čudim napredku, kako je moderno oblačena. Prej so bili lepo oblačeni le otroci buržujev. Zdaj pa je mnogo bolje in le pravične priznanje.« — poudari stari pisatelj, — »da naša ljudska oblast nenavadno širokogrudno in širokosrčno skrbi za vso mladež, od dojenčka do študenta na visokih šolah, kjer ga skoraj ni brez štendičje.«

O Doslovičah pa je tedaj beseda takole:

»Moja rojstna vas Dosloviče šteje danes okrog 30 števil. Moji rojstni hiši se je reklo po domače pri Dolencu, menda zato, ker je moj prednik prišel na Gorenjsko z Dolencskega. Moja mati Reza (1831–1918) je bila po rodu Azmanova. Ta rod je prišel menda iz Kropa, kjer je bil zaposlen pri fužini kot ognjčar, kar bi se reklo po naše tisti mož, ki ima opravka pri ognjišču in pepelu: Aschmann.«

Pisatelj Finžgar je najprej obiskoval ljudsko šolo v domačem kraju, v Breznici, kjer ga je poučeval njegov prvi učitelj Šimen Horvat. Ta ni imel kakšne posebne šolske izobrazbe in je bil zastilen učitelj, ki pa je bil s svojo brado videti bolj hud, kakor je bil v resnici.

Najin pomenek s pisateljem Finžgarjem se je nato premaknil v dobo, ko mu je bilo deset let in je dovršil šolanje v Breznici.

»Z desetimi leti sem se prešolal v Radovljico, kjer sem prišel v roke tamkajšnjega učitelja Josefa Thume, moža, ki je bil navdušen bolj za namstvo kakor za slovenščino. V Radovljici sem stanoval pri Malevsovih v Predtrgu. Hrano sem nosil z doma, iz Doslovič. Dvakrat tedensko sem odhajal iz Radovljice domov k staršem, ob ponedeljkih in ob petkih pa sem se vračal spet z življenjem v Radovljico. Včasih je bilo hudo, ko sem moral skozi dež ali sneg dve uri daleč. Stanovanje pri Malevsovih sem odslužil s tem, da sem jim po končanem pouku pomagal pri domačih delih. Dnevno sem moral tudi na pašo. Se zdaj se spominjam rad tistih ur na pašniku,« mi je pripovedoval pisatelj. »Pasel sem in sem se učil. V živem spominu so mi nemške besede, ki sem se jih učil tako, da sem jezdil na b'ku iz svoje črede. Da je bil bolj miren, sem mu dajal drobljance od svoje malice. Zato sva bila prijatelja. — Jezdeč na b'ku sem se učil nemških besed, na ves glas sem ponavljal besede in vpil kakor jesar. To je bil gotovo zelo pristrčen prizor, ki je mnoge pognal v smeh, ko je videl pastirka na b'ku s knjigo v rokah. Žival pa je bila mirna in se je lagodno pasla pod menoj na travniku.«

Finžgar zna povedati še mnogo takih in podobnih zgodb iz svojih mladih let, ko je bil šolarček pri Horvatu v Breznici in pozneje v Radovljici.

Iz Radovljice se je preselil v gimnazijo v Ljubljano. Ta svoja ljubljanska leta je popisal v knjigi spominke »Študent naj bo!«. Zaradi revščine je oddal oče sinka prvofolca v ceneno stanovanje — kjer je prišel v dotik s slabo družino. Stanoval je z obrtnimi pomočniki, ki so mladega dijaka

izkoriščali in so ga pošiljali po jedajo in pijačo in je moral kdaj tudi ostati doma. Zato se je poslabšal v šoli in prvo leto celo padel. Že je skoraj oddenikalo njegovemu šolanju, pa so očeta le preprosili, da mu je dovolil ponavljanje prvega razreda gimnazije in ga je oddal v drugo stanovanje.

Ko je grebel pisatelj po teh davnih spominkih izpred osemdesetih let, ko je vstopil v latinsko šolo in pri tem zdrsel, je končal z važnim poudarkom: »Ta moja nesreča v prvi šoli dokazuje, da je treba otrokom zmeraj le pravilne družine, sicer ga svet skvari!«

Ko je prišel dijaček Finžgar v novo stanovanje, je postal dober in celo odličen dijak in je vzgledno dokončal ljubljansko latinsko šolo.

»Ob vsakem prostem času, v počitnicah, sem jo rad mahnil iz Ljubljane domov na Gorenjsko. — Ves sem bil navdušen za planine! Te sem dobro poznal, saj sem že kot sedemletni fantič pasel v planini in sem pomagal vaškemu čredniku, ki je pasel živino vse naše vasi na Dosloviški planini. — Včasih me je pustil samega v gori, če je imel črednik opravka v dolini. Zdaj vidim, da mi je mnogo zaupal. Kdaj pa kdaj je nenadoma prihrumela nevihta! Vošča je bobnel grom in vse nebo je bilo svetlo od bliskov. Živina je bila nemirna in tedaj sem imel z njo dosti dela, da sem jo umiril. Le zamislite si: otrok in 60 glav vznemirjene živine! Pa sem bil sam sredi nevihte visoko v gorah!«

Tudi kot višješolec sem moral poprijeti doma za orodje. Postopati ni smel nihče. Oče je bil preveč marljiv in vzgleden mož. Pomagal sem pri kožnji in mlačvi. Pomagal sem vlagati snope v kozolec. Čeprav sem imel dosti dela, pa sem bil že kot odrasel fant brez novčiča. Oče ni dajal nikakega plačila ali denarne nagrade.«

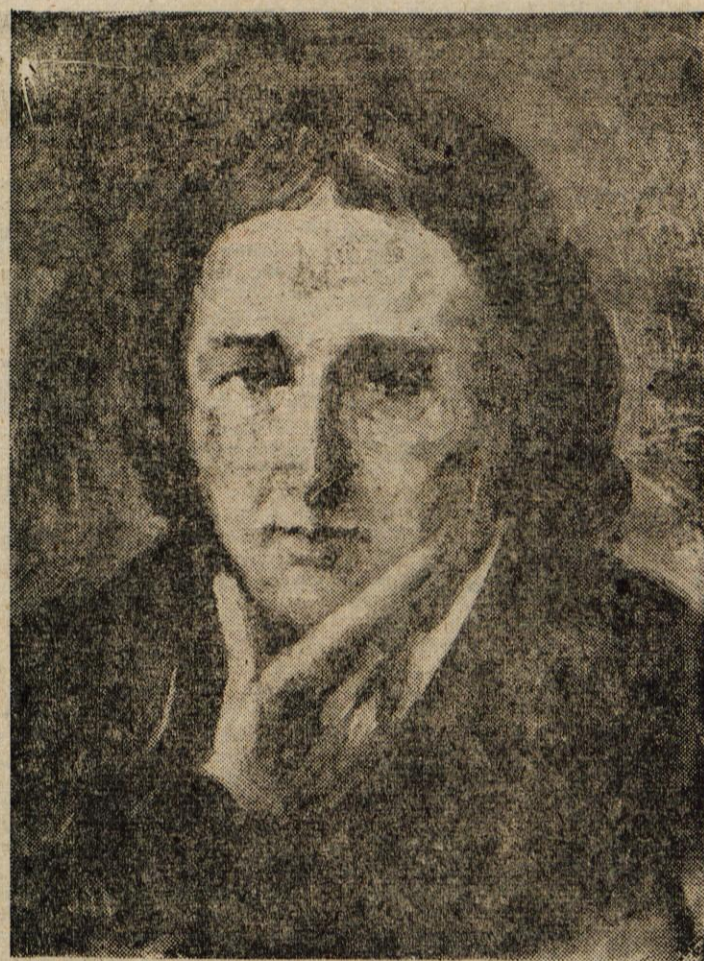
O njegovi skromnosti in varčnosti naj govori tale dogodek.

Tisti čas, ko sem bil doma že po končani maturi, so prišli v Ljubljano češki pevci in godbeniki. Rad bi jih slišal, saj smo bili takrat na moč navdušeni za bratski češki narod. Očeta sem poprosil za goldinar, da bi se odpeljal v Ljubljano. Od očeta sem hotel zvesti srebrnjak, ki naj bi bil za nagrado za moje spridevalo. Oče pa je na kratko odvrnil: Le čemu ti bo še plačilo, saj drugega dela nisi imel, kakor tega, da si hodil v šolo, poslušal in se učil. Kaj bi se zdaj hvalil in iskal zato še plačilo!

Z očetom sva odpravila kar na kratko. Mati pa me je bolj razumela in mi je dala od svojih prihrankov dvajsetico, ki mi je omogočila izlet na Bled, kjer sem se srečal s Čehi. Tega dogodka ne bom pozabil,« je dejal pisatelj smeje, »pa če tudi dočakam — stoletnico...«

O, da bi jo! V zdravju in zadovoljstvu. To mu ključemo ob devdesetem življenjskem prazniku.

Jože Zupančič

Portret največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna (olje). Strokovnjaki domnevajo, da ga je upodobil slovenski slikar Ivan Grohar okrog leta 1900

Ob 112-letnici smrti Franceta Prešerna

Kdaj in kako je stopila njegova podoba vame, se ne spominjam več; vem le, da je v meni tako dolgo, do koder seže moj spomin, pa čeprav sem ga spoznal dosti kasneje. Spoznal, morda je to čudna beseda, spoznal sem ga nekako tedaj, ko sem domel, da se živeti ne pravi samo zjutraj vstajati in zvečer leči po sinemodrem dnevu. Biti umetnik se pravi iskati; se pravi boriti... boriti za resnico, za lepoto. Biti umetnik se pravi iskati, iskati človeka. Baudelaire pravi nekje, da je iskanje lepote dvoboj, kjer umetnik kriči od groze preden ne podleže.

Čeprav so mi ga v šoli razložili, razstavili njegovo podobo na tisoče sestavnih delov in jih opredelili z izrazi kakršne poznamo — rima aa, bb, asonanca in podobno, in čeprav so mi povedali še marsikaj drugega o njem — a največ pozitivističnih navlak — sem si ga sam zopet zložil — zložil sem njegovo podobo in njegovo poezijo — šele potem sem vstopil v njegov svet in zdaj živim v njem.

Razumem ga in tudi drugi ga razumejo — pa ne zaradi rim abba, pa ne zaradi tega, ker je veliki mejnik v naši literaturi, morda tudi ne zaradi njegove bolečine, pa naj bo to bolečina zaradi domovine, popačenosti soljudi, osamljenosti. Razumem ga zato, ker je naš in moj. Ker se je rodil z nami, z našo revolucijo. Vstal je in blodil v srehi lačnih in bednih, stokrat pretepenih, skozi hoste in zapore. Hodil je z dolgi in neskončnimi kolonami v breg na jesen in ljudje niso dostikrat mislili nanj. Mislili so na Zdravico, na brate onkraj in so šli. Danes gradimo in iz leta v leto se ga spominjamo.

V teh dneh bom morda še enkrat segel, in mnogo bo takih, na polico po oguljeno knjigo rdečih platnic, po Poezije. Listal bom po tankem že orumenelom papirju, obstal tu in tam, morda tudi tam: Kdo ve — kragulja odgnati, ki kljuje srce — od zore do mraka, od mraka do dne.

Kdo uči — izbrisati iz spomina nekdanje dni — brezup prihodnjih... Stanu — se svojega spomni, — trpi brez miru.

Prešeren zmerom živ

Prešernove pesmi jemljemo v roke zmerom z veseljem, njegove besede ob vsaki priložnosti radi navajamo, ob verzih se s pozornostjo ustavljamo, vselej najdemo v njih nekaj novega. Prešeren je stalen predmet znanstvenega raziskovanja. Ob običajnih pisemno lepo doneče priložnostne besede, tehnejši prispevek le globlje in boljše poznavanju pesnika pa so mnogo bolj redki.

Medtem ko je stodeseta običajna pesnikove smrti prinesla več denarjev in tuji donoskov, je stodesetletnica rojstva nekoliko skromnejša. Iz zakladnice pesnikovega dela sta bili izdani dve knjigi. Za mladino je v zbirki Kondor Anton Slođnjak priredil in z obilnimi opombami opremil drugo knjigo Pesmi in pisem. Medtem ko pri naša prva knjiga ponatisnjene Poezije iz leta 1947, nahajamo v drugi knjigi vse ostalo, kar se je pomembnega ohranilo izpod pesnikovega peresa. Založba Lipa v Kopru je izdala krasno opremljeno bibliofilsko izdajo Sonetnega venca, ki ga je v tridesetih gravurah upodobil Miha Mašč.

Iz daljše vrste prispevkov iz naših časnikov in revij pa bi omenili vsaj nekaj pomembnejših. Na prvem mestu so Prešernoslovne študije Joka Zigona v Slavistični reviji, kjer obravnava Prešernovo razmerje do Marije Kaježane Khlunove, »gospodične iz Grada«, in pretresa pomen letnice 1833. — Ker se obe vprašanji po več kot polstoletnem raziskovanju še danes različno razlagata, skuša av-

tor s pritegnitvijo novega gradiva najti pravo pot. V reviji Jezik in slovstvo je K. Gantar opozoril na številna vzporedna mesta pri rimskem pesniku Ovidu in Prešernu, kar pa je že leto dni pred njim obširneje ugotovil Josip Jurca v pripombah k svojemu prevodu Ovidovih Pesmi iz pregnanstva. Ivan Dolenc skuša pokazati vpliv Goethejevih dram na Prešernovo pesem. Joža Mahnič pa govori o ljudski rabi imena pesnikovega rojstnega kraja Vrbe.

V naših razgledih rešuje Joka Zigon vprašanje, koliko izvodov Poezije je bilo prodanih do pesnikove smrti. S podrobnejšim razborom dokumentov ugotavlja, da ni bilo prodanih samo 33 izvodov, kakor trdi najnovejša slovenska slovestvena zgodovina, ampak da jih je bilo prodanih 338, razdanih pa 112, torej v dobrih dveh letih razpečanih 450 izvodov. Čeprav to število samo po sebi ni veliko, je vendar tudi za Prešernove čase mnogo bolj pravično kot 33. — B. Gerlane poroča o obsežni študiji italijanskega slavista B. Calvija, v kateri prikazuje vplive italijanskih in latinskih pesnikov na Prešernove umetnine ter prinaša vrsto lepih prevodov, med njimi cel Sonetni venec in Krst pri Savici.

O pesniku občanu in o njegovem pomenu za današnjo dobo je napisal Fran Albrecht dva članka, enega v Delu, drugega v Naših razgledih. Andrej Budal je govoril na proslavi v Trstu o Prešernu in sedobnosti. V ljubljanskem dnevniku beremo mišlji za naš čas o Pre-

šernu človeku, pesniku in glasniku. Fr. Zupan nas v Delavski enotnosti spominja na čas, ko so v Ljubljani postavljali spomenik, ki ga je sklesal kipar Ivan Zajc. Ivan Potrč pripoveduje v Delu — kako se mu je s šolskimi nalaganji o Prešernu začel zbujati pisateljski čut. Podpisani pa je v Glasu Gorenjske opozorili na doslej neznano posvetilo tiskarja Jožefa Blesnika prijatelju Janezu Gutmanu v izvodu Poeziji, ki jih hrani študijska knjižnica v Kranju.

Oglasila se je tudi mladina in v pogovoru z B. Pogačnikom povedala, kaj misli in kako sprejema današnji rod našega pesnika. Poleg tega Anton Slođnjak seznaja mladino s Prešernovim krogem v Ljubljani v Pionirju, v Pionirskem listu pa C. Zorec spominja na hišo smrti in Kranju, ki je določena za Prešernov muzej.

Z glasbenega sveta bi omenil, da je D. Svára v mariborskem gledališkem listu pokazal na osnove opere »Prešeren«, L. M. Škerjanc pa pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti izdal prvi del Sonetnega venca, kantate v treh delih za soliste, zbor in orkester.

K bibliografiji prešernoslovja je B. Gerlane prispeval pregled prevodov po osvoboditvi v Obzorniku, podpisani pa v Delu priobčili pregled prispevkov za leto 1959.

Podrobnejše podatke o prešernoslovju za leto 1960 boste našli v prvi številki KNJIZNEGA OBVEŠČALCA, ki ga za Prešernov dan izdaja Osrednja knjižnica obšine Kranj.

Stanko Buno

90-LETNIK — FRAN S. FINŽGAR

na svoje plodno delo kot pisatelj, urednik in organizator prosvetne in gospodarske dejavnosti.

»Od kod ime vaše rojstne vasi?« — »Dosloviče sem ga dobile svoje ime že v prvih stoletjih naselitve Slovencev na sedanem ozemlju. Tako mi je razložil vsevedni ljubljanski bibliotekar, zgodovinar in geograf dr. Jože Rus, ki je izsledil v nekih starih zapiskih, da je bil ustanovitelj moje rojstne vasi Vidoslav. Po Vidoslavu je dobila vas ime Vidoslavič, kasneje se je to ime obrusilo v Dosloviče.«

Fran S. Finžgar

Služkinja

Oprijemajoč se vlažne stene, je pritipala s podstrešja v vežo. Izsušena, da so se pod zmrdano kožo na rokah videli členki, kot bi ne bila roka živega bitja, ampak kos od starosti porjavlega okostja. Kakor senca se je plazila in vendar so stopnice, vse polne črvojedine, škripale pod njenimi nogami. Ko je stopila iz veže v gosto meglo, se je vsa stresla. Kalne, omagane oči so postale vlažne, ljudje, ki so hiteli po poti, so se ji zdeli kot črne lise, begajoče po megli. Zavila se je tesneje v črno, oguljeno ruto, da je skrila komolce, ki so šilasti gledali iz prevodljivih rokavov, in se napotila po ulici.

Kam? Da bi se zemlja odprla in bi izginila vanjo, bi se ji zdelo čudovita sreča. Vsa se je zarila v to misel. Včasih ji je zaradi lačne omotice vzvalovil tlak pod nogami in gorko jo je objelo čustvo: morda se pa resnično pogrezam. In vselej so ji zamrgoleli mravljinici po hrbtu, ko je tlak pod nogo miroval in je spet drsela po njem.

Kam? Pogledala je ob stenah visoke hiše. Z roko se je morala opreti na zid, sicer bi se ji bilo ob pogledu kvišku zavrtelo. Je že prava hiša. Deset let sem bila tukajle za hišno in dvajset let za kuharico. Gospodična Elza, ki sem jo pestovala, je bila dobra — in Rudi, saj je on gospodar sedaj — koliko sem morala prikriti njegovih mladih norosti gospe mami. — Bog ve, če bi se me sedajje usmilil!

Pred hišo se je ustavil avto. Rejen gospod se je izkopal iz dragocenih odevi in ves potopljen v kožuh govoril s šoferjem.

»Rudi je,« ga je spoznala starica. Kri, kar je je še bilo v iz-

stradanem telesu, ji je šinila v lice. Oprijemajoč se zidu, je šla do njega.

»Gospod Rudi!« ga je ogovorila in se vsa tresla.

Gospod se je okrenil in jo srepro pogledal.

»Gospod Rudi!« je ponovila in dvignila roke izpod rute k njemu.

»To je že vendar od sil; toliko da me ne tiče ta ženska,« je zamrmral skozi zobe in odšel v vežo.

»Noč me ne pozna več,« je pomislila. »Je pa še vedno vihrav in prevzet.«

Šofer je stopil k ženski in ji dal krono. Nato je odpeljal.

Kam? Da bi se odprla zemlja in me objela — se ji je spet vzbudila želja. Pa saj noče. Tudi zemlja ne mara starega človeka. Mladi mrjo kar na lemem, žene, močje — in za njimi jokajo. Stara ženska — sama — o nobena šibka veja ni tako odveč, kakor smo me. Toliko smo jim stregle, jih toliko prepestovali — o, se vse druge reči so zahtevali od nas, ko smo bile mlade — in sedaj smo suhe veje. Pa še slabše. Suhe veje se usmili sneg in jo odlomi. (Nadaljevanje na 5. strani)

VELIKE BESEDE FINŽGARJA

Persa čakajo ure, ko bo prenehala bolečina vsaj toliko, da bo srce razločilo, ali je ogenj ali led, in takrat bodo šle srca mogle izpregovoriti možko besedo, ki bo, dasi okrovaljena, vendar beseda mož in ne več jecljanje otrok.

»Prerokovana«

Naš rod so zatirali, zatrli ga niso. Iz pepela teh domov in iz krvi očetov vam požene kal zopet naš rod in ta bo otroci levi, ki je žulil očeta.

Ha, giblje se na dnu! Tlačan bo planil kvišku. Že rožljajo verige — napejajo se in pokajo. Ljudstvo vstaja.

»Svetonočna vizija«

MALI OGLASI

PRO DAM

Industrija obutve »Planika«
Kranj prodaja STROJ ZA NAVLA-
CENJE. Navedeni stroj si lahko
ogledate v podjetju »Planika«
vsak dan med 6. in 14. uro 445

Rabljeno pisalno mizo in otro-
ško železno posteljo prodam po
zelo nizki ceni. Naslov v oglasnem
oddelku 456

Prodajam obračunilnik »Sack« brez
kole in kultivator. Čebasek Ivan,
Moše 22 457

Prodajam dobro ohranjen mopéd
Colibri Tomos na zaganjač. Volč-
jak, Virmaše 20, Skofja Loka 458

Prodajam okovje za zidan štedil-
nik, 2 lestvi in 4 gostilniške mize.
Poizve se Fink, Cesta JLA 3,
Kranj 474

KUPIM

Kupim rabljene deske različnih
velikosti in dvojna rabljena vrata.
Naslov v oglasnem oddelku 459

Kupim zlato za zobe. Naslov v
oglasnem oddelku 460

Staro omaro kupimo. Trgovina
Borovo, Kranj 461

Kupim rabljen mizarški ponk.
Jarc Anton, Strahinj 18, Naklo 462

Kupim eno ali dvosobno stano-
vanje v Kranju ali bližnji okolici
— vseljivo takoj ali v 6 mesecih.
Ponudbe oddati v oglasni oddelku
pod »Tajnost« 463

Kupim slamoreznicu Mura ali
podobno. Trboje 52, Smlednik 464

OSTALO

Mizarskega pomočnika in vajen-
ca sprejemam takoj. Kos Anton,
mizarstvo, Huje 3, Kranj 382

Sporočamo cenjenim strankam,
podjetjem in tovarnam, da po-
pravljamo oziroma previjamo vse
vrste elektromotorjev, vrtalne
stroje ter vse elektrogospodinske
aparate najnovejših proizvodov.

Popravilo izvršujemo strokovno in
hitro ter po solidnih cenah. Se
priporoča za vašo cenjena naroči-
la: Elektromehnika, Hočevar S.,
Aleševčeva ulica 22, Ljubljana-Si-
ška, telefon 21-690 449

Za krajšo dobo iščemo sobo ali
suh in svetel prostor v prišliju,
velikost 30-40 m² v Ljubljani ozi-
roma v ožji okolici. Dobra najem-
nina zagotovljena. Ponudbo posla-
ti pod »Nagrada« Projektivnemu
podjetju v Kranju 465

Iščem 60.000 din posojila za na-
kup krave. Garancija krava. Osta-
lo po dogovoru. Naslov v oglas-
nem oddelku 466

Začetniški tečaj esperantskega
jezika priredi Esperantsko društvo
v Kranju. Začetek tečaja 9. febru-
arja ob 19. uri v društvenih pro-
storih Tomšičeva 12 (nasproti Eko-

nomske šole). Vpisovanje in infor-
macije v trgovini »Borovo«, Kranj
467

Izgubila sem denarnico z osebno
izkaznico. Poštenega najditelja
prosim, da jo proti nagradi vrne
na naslov v osebni izkaznici 468

Dobri mami in atu Knifile želi-
mo ob 30-letnici skupnega življen-
ja še mnogo srečnih in zdravih
let — otroci 469

Za pomoč v gospodinjstvu in
varstvo 2 otrok od 4 do 6 let nu-
dim dobri starejši ženski domr-
ni stanovanje s popolno oskrbo.
Naslov v oglasnem oddelku 470

Prekleujem mesečno avtobusno
vozovnico Podbrezje-Kranj. Koz-
jek Marjan, Podbrezje 471

Zaradi poledenele ceste na Šmar-
jetno goro odpovedujemo pred-
pustno zabavo, predvideno za 11.
februarja 1961. Vplačane rezerv-
acije povrne pisarna društva. Pla-
ninsko društvo Kranj 472

Inž. Stanetu Seknetu Iskreno
čestitajo za uspešno opravljeno
diplomo na TVŠ (metalurgija) —
Miheličevi 473

OBJAVE

OBJAVA

Ob 20. obletnici Revolucije raz-
pisuje Novinarsko društvo Slove-
nije za svoje članke nagradni na-
tečaj za najboljše prispevke, ob-
javljene v jugoslovanskem tisku,
radiu in televiziji od 1. januarja
do 31. decembra 1961.

Nagrada »DELA«
150.000 din za serijo člankov —
(najmanj pet) o značilnostih naše
socialistične graditve.

Nagrada RTV Ljubljana
150.000 din za serijo sestavkov —
(najmanj pet) o kulturnih in pro-
svetnih problemih naše družbe.

Nagrada LJUBLJANSKEGA
DNEVNIKA
100.000 din za dokumentarni pod-
listek (najmanj 20 tipkanih strani)
na temo »Ljubljana v dneh vstaje
in boja proti okupatorju«.

Nagrada DELAVSKE
ENOTNOSTI
80.000 din za serijo prispevkov
(najmanj tri) o delavskem samo-
upravljanju.

Nagrada GOSPODARSKEGA
VESTNIKA
80.000 din za serijo komentarjev
(vsaj tri) o aktualnih gospodar-
skih dogodkih z upoštevanjem re-
zultatov dosedanjega razvoja.

Nagrada VECERA
50.000 din za spominski članek —
(ali serija člankov) na temo »Naš
človek v borbi za svobodo«.

Nagrada VECERA
30.000 din za novelo iz našega so-
dobnega življenja.

Nagrada TOVARISA
30.000 din za vsklajeno in po te-

matiki zaključeno serijo (najmanj
pet) slik iz obdobja revolucije —
(1941-1961). Serija lahko zajema
katerokoli obdobje iz tega časa —
(borba, obnova, prva petletka, sa-
moupravljanje itd.). — Nagrada ni
vezana na posameznika, lahko
konkurirajo tudi skupine, ki pred-
ložijo zaključeno serijo.

Nagrada NAŠE ZENE
60.000 din za temo »Zena proizva-
jalica in upravljalica«.

Nagrada MLADINE
60.000 din za:
a) prispevke s področja — »Delo
SKOJ med mladino v partizanskih
brigadah« ali

b) študija o mladinskih listih med
NOB ali

c) študija o manj znanih mladins-
kih in skojevskih voditeljih.

Nagrada GLASU
60.000 din za obdelavo vstaje na
Gorenjskem.

Nagrada DOLENJSKEGA
LISTA
60.000 din za prispevek »Dolenjska
v povojnih letih« — gospodarsko
politični pregled razvoja novome-
škega okraja 1945-1960 (v podlist-
kih, najmanj 20 tipkanih strani).

Nagrada KMEČKEGA GLASU
50.000 din za serijo prispevkov —
»Kaj je dala Revolucija naši vasi«.

Nagrada PAVLIHE
25.000 din za politično karikaturu.

Nagrada PAVLIHE
25.000 din za satiro na negativne
pojave, ki niso v skladu s samo-
upravljanjem.

Nagrade bodo podeljene konec
januarja 1962.

Predlagatelji prispevkov za na-
grade so lahko novinarske po-
družnice, redakcije, politične or-
ganizacije in posamezniki. Pri-
spevke bo ocenila komisija za na-
grade »Toneta Tomšiča« pri No-
vinarskem društvu Slovenije. Do-
končno bo sklep o podelitvi nagrad
potrdil upravni odbor Novinarskega
društva Slovenije.

Gradivo za natečaj morajo pred-
lagatelji poslati komisiji najkas-
neje do 6. januarja 1962.

Podrobna pojasnila o razpis-
nih prispevkih dajejo imenovana
uredništva.

AVTOBUSNI IZLETI
na velike mednarodne veleseljme:
šestdnevni izlet v Leipzig, šest-
dnevni izlet v Nürnberg, petdnev-
ni izlet v Offenbach ter štiridnev-
ni izlet na Dunaj.

Izlete organiziramo sporazumno
z zbornicami in so namenjeni
predstavnikom podjetij in gospo-
darskih organizacij.

SVETOVNO PRVENSTVO
V HOKEJU NA LEDU
V sodelovanju s Hokejsko zvezo
Slovenije prirejamo avtobusni iz-
let v Švicco (Geneve in Lausanne)
na svetovno prvenstvo v hokeju
na ledu, ki bo od 1. do 12. marca.
Izredno znižane cene!

Prijave za vse izlete sprejema
poslovalnica KOMPASA v Kra-
nju, Koroska cesta 4, kjer dobite
tudi programe in vse informacije.
Se priporočamo!

VABILO
NA 51. SKUPNO SEJO OBEH
ZBOROV OLO KRANJ
Na podlagi 1. točke 126. člena
zakona o okrajnih ljudskih odborih
(Uradni list LR Slovenije, št.
19-89/52)

sklicujem
51. skupno sejo obeh zborov OLO
Kranj, ki bo v soboto, dne 11.
februarja 1961 ob 8.30 uri v sejni
dvorani OLO Kranj.

Predlagam naslednji
dnevni red:

1. poročilo o razvijanju komu-
nalne ureditve in sklepanje o
predlogu za združitve nekaterih
občin;

2. poročilo o izvrševanju skle-
pov OLO o problemih vojaških
vojn invalidov in udeležencev
NOB;

3. poročilo Zavoda za napredek
gospodinjstva v Kranju in skle-
panje o spremembi ustanovitvene
odločbe;

4. sklepanje o izvolitvi občasnih
sodnikov Okrožnega gospodarske-
ga sodišča v Ljubljani;

Takoj po skupni seji bosta v
sejnih dvoranih okrajnega zbora
in zbora proizvajalcev 41. seja
okrajnega zbora in 43. seja zbora
proizvajalcev OLO Kranj z na-
slednjim

dnevnim redom:

1. sklepanje o spremembi sta-
tuta okraja Kranj;

2. sklepanje o spremembi odlo-
ka o notranji organizaciji uprav-
nih organov OLO Kranj;

3. sklepanje o odloku o sistem-
izaciji delovnih mest v upravnih
organih OLO Kranj;

4. sklepanje o spremembi odlo-
ka o sistemizaciji delovnih mest
okrajnega sodišča v Kranju;

5. sklepanje o dodelitvi gozdnih
zemljišč;

samo za sejo okrajnega zbora
pa še:

6. zaprisega novo izvoljenega
odbornika.

PREDSEDNIK OLO
Vinko Hafner l.r.

RAZPIS

Komisija za sklepanje in prene-
hanje delovnih razmerij trgo-
vskega podjetja »UNIVERSAL«
Jesenice razpisuje prosto delovno
mesto:

trgovskega pomočnika za pro-
dajalno »Steklo — barve«

Osebnih dohodkov po tarifnem
prilozniku, delovni čas je nepre-
kinjen v dveh izmenah.

Prošnje poslati na naslov: Tr-
govsko podjetje Universal, Jese-
nice, do 20. februarja 1961.

OBVESTILO

Obveščamo vse hišne svete in
krajevne urade, da so v knjigar-
ni »Simon Jenko« v Kranju v pro-
daji novi hišni redi in izvleček od-
loka o prekrških. Naročamo vsem
hišnim svetom in lastnikom sta-
novanjskih hiš, ki oddajajo v na-
jem stanovanjske ali poslovne
prostore, da jih takoj nabavijo
in sicer v toliko izvodih, da bo
vsako stopnišče imelo vsaj 1 hiš-
ni red. Nabava hišnih redov in ob-
java teh na vidnem mestu je ob-
vezna. Cena za 1 komad je 50 di-
narjev.

Odsek za komunalne zadeve
OBLO Kranj

OBJAVA

TRADICIONALNI OBRTNIŠKI
PREDPUSTNI PLES priredi Obrt-
niško pevsko društvo »Enakost«
Kranj, dne 11. februarja ob 20. uri
v novih prostorih Delavskega do-
ma — nasproti avtobusne postaje.

IGRAJO ZADOVOLJNI KRANJ-
CI, POJETA BRANKA STERGAR
in ZVONE LUMBAR.

Predprodaja vstopnic v trgovini
»Borovo«, Kranj — telefon 21-50.

KINO

Jesenice »RADIO«: 9. in 10. fe-
bruarja ameriški film V ZNAME-
NJU ZORCA.

Jesenice »PLAVŽ«: 9. in 10. fe-
bruarja ameriški cin. film NEMIR-
NA LETA.

Zirovnica: 8. februarja ameri-
ški barvni cin. film VIKINGI.

Dovje: 9. februarja amer. barvni
cin. film VIKINGI.

Krona: 9. februarja italijanski
film ZAPELJIVEC — predstava ob
19.30 uri.

Radovljica: 8. februarja itali-
janski film IZZIVANJE — pred-
stava ob 17.30 in 20. uri. 9. febru-
arja ameriški ljubavni barvni film
LJUBEZEN MARJORIE MOR-
NINGSTAR, predstava ob 20. uri.

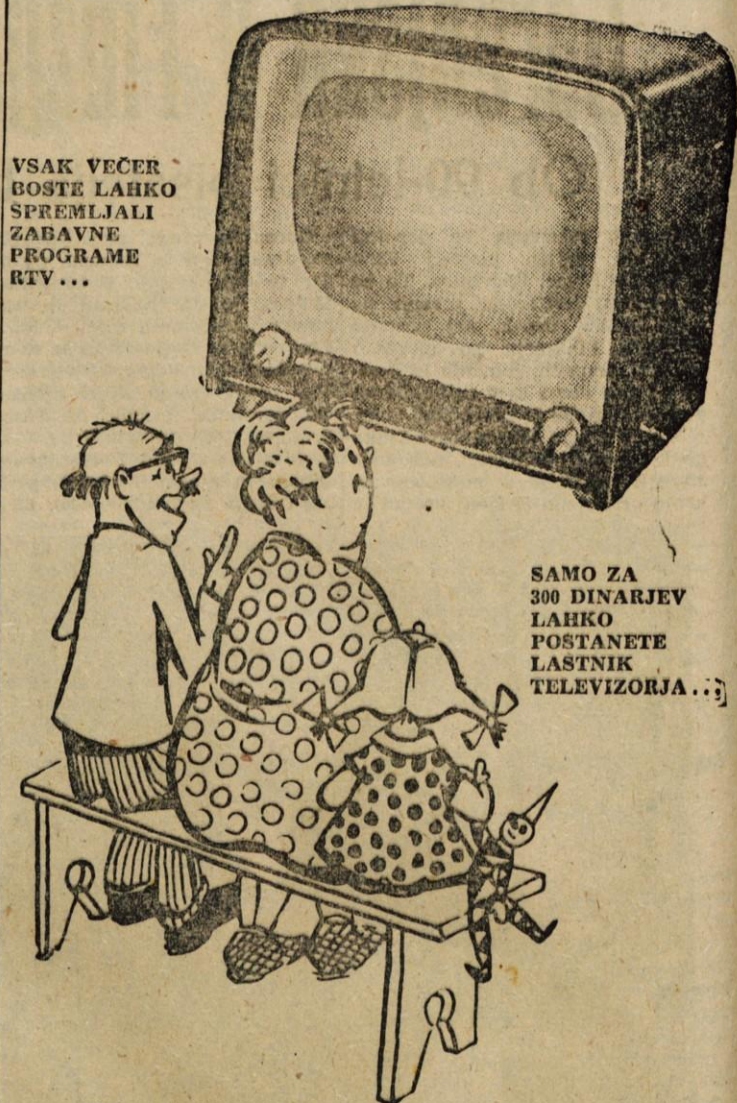
Kranj »STORŽIČ«: 8. februarja
ameriški barvni film TROJE BO-
JEVITI, matineja ob 10. uri, ita-
lijanski barvni film NE POZABI
ME ob 15., 17., 19., 21. uri. 9. fe-
bruarja češki barvni film POKOR-
NO JAVLJAM matineja ob 10. uri,
italijanski barvni film NE POZA-
BI ME ob 15., 17., 19. in 21. uri,
10. februarja slovenski film KE-
KEC ob 10. uri, italijanski barvni
film NE POZABI ME ob 15., 17.,
19. in 21. uri.

Naklo: 8. februarja jugoslovansko
— češki film ZVEZDA POTU-
JE NA JUG ob 18 uri.

Strazisce »SVOBODA«: 8. febru-
arja češki film POKORNO JAV-
LJAM ob 18. in 20. uri, 9. febru-
arja slovenski film KEKEC ob 18.
in 20. uri.

Cerkle »KRAVEČ«: 8. febru-
arja ameriški barvni film TROJE
BOJEVITI ob 19. uri.

Kamnik: 8. februarja sovjetski
film LETE ŽERJAVI ob 17. uri in
9. februarja ob 19. uri isti film.

Naročite se na Glas!

GOSPODARŠKE VESTI

IZ DOMOVINE...

Graditev kombinata za predela-
vo premoga v Kreki. Rudniki lig-
nita v Kreki se bodo udeležili na-
tečaja za posojilo iz investicijskega
sklada. Če bo omenjena investicija
realizirana, bi rudniki v Kreki
proizvedli lahko vsako leto
390.000 ton lignitnega koksa, 170
tisoč ton sušenega lignita, 33.220
ton katrana in 2420 ton fenola.

Lanski turistični promet. — De-
cembra lani je bilo v raznih kra-
jih naše države skupno 3.970 tisoč
domačih in skoraj 850 tisoč tujih
turistov. To pomeni, da je bil ce-
lotni turistični promet za okoli
12% večji kot prejšnje leto. Naj-
bolj se je povečalo število turi-
stov v Srbiji in Hrvaški.

Kongres Mednarodne federacije
kmetijskih proizvajalcev. Na XII.
kongresu Mednarodne federacije
kmetijskih proizvajalcev, ki bo od
12. do 24. maja letos v Dubrovniku,
bodo sodelovali predstavniki 43
organizacij iz 28 držav. Na kon-
gresu bodo razen perečih vprašanj
razvoja kmetijstva v svetu obrav-
navali tudi stanje kmetijske iz-
menjave v svetu, težnje kmetijskega
razvoja v državah, ki so članice
federacije in mednarodno po-
litiko na področju kmetijstva.

Novi hoteli na Jadranu. Sredi
leta bo v Dubrovniku, na Mljetu
in na Korčuli odprtih nekaj novih

hotelov. Novi hotel »Neptun« v
Dubrovniku bo imel 66 sob z nekaj
nad 100 ležišči. V Šibeniku pa bo
imel novi hotel »Jadran« 39 sob.

Izvoz svežih in predelanih rib.
Z izvozom predelanih in svežih
rib je pomorsko ribištvo Jugoslavije
doseglo lani okoli 2 milijardi
200 milijonov deviznih dinarjev.

Ribe so izvažali v 45 držav, med
katerimi so bile na prvem mestu
Italija, Avstrija, Zahodna in Vzh.
Nemčija, Belgija in Cehoslovaška.

...IN TUJINE
Nova valuta v Saudovi Arabiji.
V začetku fiskalnega leta so začeli
v Saudovi Arabiji veljati novi
bankovci, ki se bodo glasila na di-
narje. Namesto prejšnje valutne
enote, rijala, je sedaj uveden kot
valutna enota dinar, ki je po po-
menu že valutna enota v Jordani-
ji. Novi bankovci bodo izdani v
kopi po 1, 5, 10 in 50 din. Zaradi
velikih dohodkov od nafte bodo ti
bankovci imeli skoraj popolno zla-
to kritje.

Irak gradi novo pristanišče. V
februarju bodo pričeli graditi novo
irsko pristanišče pri El Kasru v
bližini sedanjega iraškega prista-
nišča Basrah. Novo pristanišče naj
bi prevzelo del tovora od prista-
nišča Basrah, ki bi bilo s tem raz-
bremenjeno. Zgraditev novega pri-
stanišča bo stalo okrog 20 milio-
nov dolarjev.

PRAVNI NASVETI

O. J. TRZIČ

VPRAŠANJE — Ker nameravate
spremeniti službo, vas zanima v
kolikšnem času se morate ponovno
zaposeliti, da ne izgubite pravico do
otroškega dodatka.

ODGOVOR — V skladu z 127.
členom Zakona o otroških dodatkih
(Uradni list FLRJ št. 36/55) se mo-
rate na novo zaposeliti v 30 dneh,
ko vam je prenehala zadnja zapo-
slelost.

R. G. KRANJ
VPRAŠANJE — Zanima vas ko-
liko časa mora biti nosilec stano-
vanjske pravice zaposlen v podjet-
ju, da mu ni mogoče odpovedati
stanovanja.

ODGOVOR — V skladu s 140. čle-
nom 3. točka Zakona o stanovanjskih
razmerjih (Uradni list FLRJ št. 16/59)
nosilec stanovanjske pravice ni mogoče
odpovedati, če je isti to pravico užival že deset let.

V. L. KRANJ
VPRAŠANJE — Ker bo mož na-
stopil novo službeno mesto izven
kraja, kjer bivate, vas zanima ali
bi lahko sporazumno prenesla iz-
plačilo otroškega dodatka.

ODGOVOR — V skladu s 44. čle-
nom Uredbe o otroških dodatkih
(Uradni list FLRJ št. 36/55) se
lahko izplačuje otroški dodatek
vam, če izpolnjujete pogoje do iz-
plačila.

V. L. JESENICE
VPRAŠANJE — Na podlagi raz-

pisa ste se prijavili za razpisano
delovno mesto. Kljub temu, da ste
izpolnili pogoje niste bili sprejeti.

ODGOVOR — V skladu s 146.
členom Zakona o delovnih razmer-
jih (Uradni list FLRJ št. 53/57)
imate pravico, v kolikor se čutili
oskodovalnega, da vložite pritožbo
na delavski svet podjetja.

M. Z. SKOFJA LOKA
VPRAŠANJE — Ker ste odpro-
dali zemljišče vas zanima, kdaj
vam bo pripadal otroški dodatek
za hčerko.

ODGOVOR — V skladu s 40. čle-
nom 1. točka Uredbe o otroških do-
datkih (Uradni list FLRJ št. 36/55)
vam bo pripadal otroški dodatek
po 6 mesecih od dneva vpisa v
zemljiško knjigo.

NA JEZERSKEM
MOČNO SNEŽI
Jezersko, 7. februarja

Okrog desete ure dopoldne je
začelo na Jezerskem in na Jezer-
skem vrhu močno snežiti. Dosele
je zapadlo 15 cm novega snega.

Cesta je bila ob 13 uri še prevoz-
na. Poročajo, da še naprej močno
sneži.

Snežiti je danes začelo po vsej
Gorenjski. Kot so nam sporočili,
se je zaradi poledenele ceste pri-
pela tudi avtomobilska nesreča
pri nadvozu nad Orehek pri
Kranju. Vzroki nesreče še niso
znani in jih raziskujejo.

M. Z.

INDUSTRIJA OBUTVE

PLANIKA
Kranj

sprejme večje število
kvalificiranih čevljarjev in
nekvalificiranih delavcev

z odsluženim kadrovskim rokom. Nastop službe možen
takoj. Kandidati naj se zglasijo osebno v poslovalnem od-
delku podjetja.

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dragega očeta
JANEZA KOŠNIKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znan-
cem, ki so ga spremenili na njegovi zadnji poti. Poseb-
no zahvalo smo dolžni vsem sosedom, ki so nam
priskočili na pomoč, kakor tudi Elektro Kranj, kon-
trolli splošne montaže tovarne »Iskra« za poklonjene
venice in izkazano zadnjo čast našemu očetu.

Prav prisrčna hvala tudi g. Fortuni za tolažbo in
sopustvo.

Primskovo, dne 6. februarja 1961

Zaljubljeni sinovi, hčere in
ostalo sorodstvo

Ljudje se selijo v mesta

Prečesto se dogaja, da ohranijo ljudje pojme o številu prebivalstva držav in mest iz časov šolanja še dolga poezija leta. Zaradi tega bi težko našli koga, ki bi nam znal povedati, kakšen je vrstni red sedanjih največjih mest na svetu, in koliko ima posamezno mesto prebivalcev. Zato bo gotovo nadvse poučno in za marsikoga tudi presenetljivo izvedeti podatke, ki jih je nedavno objavilo angleško strokovno glasilo »The Geographical News«.

Po teh, točno preverjenih podatkih je še vedno največje mesto na svetu New York, ki šteje skupaj z vsemi predmestji nič manj kot 14.300.000 prebivalcev, torej le dobre 4 milijone manj kot vsa Jugoslavija. Drugo mesto po velikosti pa ni več London, kot bi verjetno vsi vprašani odgovorili, marveč Tokio, japonska prestolnica. Po najnovejšem štetju šteje 11.300.000 prebivalcev. London je z 10.500.000 ljudmi tretji velikan. Slede pa mu: Moskva s 7.300.000, Pariz s 6.200.000, japonska Osaka z 6.400.000, Sanghaj s 6.100.000, argentinski Buenos Aires s 5.800.000 in Kalkuta s 5.700.000 prebivalci. Ostala mesta so pod 5 milijoni.

Mest z nad 100.000 prebivalci je na vsem svetu 1046, in sicer 341 v Aziji brez Sovjetske zveze, 130 v azijskem in evropskem delu Sovjetske zveze, 278 v ostali Evropi, 48 v Afriki in 11 v Avstraliji in Novi Zelandiji. V Jugoslaviji je 10 mest z nad 100.000 prebivalci, ali takih, ki jih bodo v kratkem toliko dosegla, če jih trenutno morda še niso. Dve od takih sta v Sloveniji, Ljubljana z okoli 100.000 prebivalci in Maribor z blizu 90.000 prebivalci.

1,6 milijona slik v sekundi

V ZDA so razvili filmsko snemalno kamero, ki zmora fantastično hitrost 1.600.000 slik v sekundi. Osvetlitev posamezne slike traja 0,05 mikrosekunde. To izredno visoko hitrost so dosegli s tem, da

ELEKTRIKA IZ MORJA

Sovjetski inženirji so nedavno uspešno preizkusili turbino, ki bo izkoriščala moč morskih valov. Električna, ki jo bo proizvajala ta turbina, bo dvakrat cenejša od tista, ki ga proizvajajo običajne hidrocentrale.

BREŽIČNI PRENOS ELEKTRIKE

Kakor piše strokovni ameriški tisk, je uspelo inženirjem in tehnikom iz Massachusettsa brezžično prenesti električno energijo. Pri poskusih so uporabili visokofrekvenčno cev za mikrovalove. Upajo, da bo čez čas mogoče prenašati elektriko tudi na večje daljave.

EKSPLOZIVJE ZA ODKRIVANJE PREMAGOVNIH SLOJEV

V jakutskem premogovnem bazenu v Sibiriji odkrivajo sloje premaga z velikimi eksplozijami. Sovjetski listi pišejo, da so uporabili 200.000 ton eksploziva z močjo, ki bi se lahko merila s hirosimsko atomsko bombo.

KABEL V GLOBINI 8 km

Med ZDA in Portorikom so položili kabel v doslej največji globini. Mreža kablov je v globini največ 8 km, dolga pa je skupno 2100 km.

Koncert „neslišne glasbe“

Edinstvena potegavščina v Londonu: pianist je celo uro „igral“ po neslišnem klavirju

Kakih sto ljubiteljev glasbe je kupilo vstopnice, da bi v londonskem Wigmone Hallu prisostvovali »neslišnemu koncertu«. Nastopil je »umetnik« Thomas Blood, ki je bil prej občinstvu popolnoma neznan.

Blood je imel pred pričetkom koncerta kratek razgovor v precej slabi angleščini. »Neslišna glas-

ba,« je slavnostno izjavil, »je edina prava glasbena umetnost. Glasba, ki jo slišimo, nudi poslušalcem samo individualno interpretacijo, ne nudi pa mu tistega, kar je skladatelj hotel izraziti.«

»Zdaj bom igral,« je Blood dejal, »vi pa si lahko ustvarite resnični občutek glasbe v svojih srcih. Nudim vam vizualno, ne pa tudi slšno glasbo.«

Nato se je Blood celo uro dotikal klavirskih tipk, pri čemer ni bilo slišati nobenega tona. Klavijatura je bila nema.

Na sporedu so bile naslednje točke: »Transmagnifikacija za neslišni klavir«, »Partita v tišini«, »Skladbo za nemo obovo in neslišni kontrabas«, »Štirje odmorci« in »Sest študij brez tonov«.

Občinstvo je na Bloodov »koncert« različno reagiralo. Nekateri so vstali in v znamenje protesta zapustili dvorano, nekateri pa so bili celo navdušeni.

Na koncu vsake skladbe je občinstvo aplavdiralo, kot se spodobi, ko pa je bil koncert končan, se je Blood zahvalil z besedami: »Hvala, vi očitno prav tako uživate v tišini kakor jaz.«

Po tej cirkuski predstavi so nekateri novinarji Bloodu odkrito rekli, da je goljuf. Blood pa je samo odgovoril: »Ali niste videli, kako je občinstvo uživalo?« Pozneje je »neslišni umetnik« sam priznal, da mu je pravzaprav ime Gabor Cossa in da je lastnik neke starinarne v Cambridgeu.

MERJENJE VISOKIH TEMPERATUR

V industriji so doslej izmerili le temperaturo do 2800 stopinj, pa še to z velikim odstotkom možne napake. Merjenje visokih temperatur v industriji pa je izredno težavno pri proizvodnji posebnih zlitin in za raziskave raznih kemičnih reakcij. Zdaj so sovjetski inženirji sestavili pripravo, ki omogoča merjenje temperature do 10.000 stopinj.

ZMRZNJENO MLEKO

Neko angleško podjetje je izdelalo napravo, v kateri zmrzne sveže mleko in se lahko spet odaja, ne da bi se bistveno spremenile njegove sestavine. Pasterizirano mleko najprej obdelujejo pet minut z ultra zvokom, nato ga nalijejo v plastične posode in dajo v ledenico, da naglo zmrzne. Tako konzervirano mleko se lahko ohrani leto in pol, vendar mora biti v ledenici stalna temperatura 12 stopinj pod ničlo. Po dosedanjih postopkih so lahko ohranili mleko sveže najdlje dva tedna.

V VSAKI DRUŽINI TELEFON

Na Švedskem je danes 2,6 milijona telefonov, kar pomeni, da pride na 1000 prebivalcev 335 telefonov. Tako ima praktično vsaka družina telefon. Pred Švedsko so samo ZDA, kjer pride na 1000 prebivalcev 353 telefonov.

IZ GRAMA STEKLA 35 km ZICE

V Kopnhagenu je uspelo izdelati žico tudi iz stekla. Poročajo, da je moč iz enega grama stekla narediti žico, ki je dolga 35 kilometrov.

O ČASOPISIH

- Na svetu izhajajo 8000 dnevnikov. Skupna naklada doseže 250 milijonov izvodov.
- V Jugoslaviji izhajajo 30 dnevnikov, ki nas seznanjajo z aktualnimi dogodki doma in po svetu.
- Skupna naklada dnevnikov v Jugoslaviji pa je dosegla lani 369 milijonov 828.961 izvodov.
- Na tisoč Jugoslovancev pride 41 izvodov dnevnikov časopisov.

Ulice v velikih mestih postajajo pretesne ne samo za vozila, ampak tudi za pešce. Dve zahodnonemški artistki, sestri Barbee in Krista Lange, predlagata za zmanjšanje prevelikega prometa na cestnih prehodih takšen način pešačenja. Skoda samo, da take akrobacije vsakdo ne zmora.

ANEKDOTE

O francoskem igralcu Guitryju pripovedujejo tole anekdoto. Ko je bil še deček, je nekoč stopil v trgovino.

»Petnajst dek kave po 2,75 franka.«

»Da.«

»Osem zavitkov sveč po 1,75 franka.«

»Se kaj?«

»Štiri kilograme in dvajset dek sladkorja po 0,85 franka.«

Trgovca mu je izročil račun in vprašal: Ti je mama dala denar ali naj vpišem v knjigo? »To nima nobene zveze z mojo mamo,« je odvrnil bodoči igralec in spravljal račun v žep. »Bila je moja domača naloga, ki je nisem znal izračunati.«

USPEL SKOK...

Po petnajstih letih

Kdo je pomagal vojnemu zločincu Eichmannu

Sled za Eichmannom se je po zaslugi njegovih »kameradov«, nemških oficirjev, izgubila. Pred sodiščem v Nürnbergu je nekdanji SS-Sturmabführer, vodja nekdanje obveščevalne službe SD (gestapo) na Balkanu, dr. Wilhelm Hötte izjavil, da je Eichmann pobegnil k velikemu muftiju v Jeruzalem in nemški tisk je z velikimi črkami objavil: ICH GEHE ZUM GROSSMUSTAFTI in pisal o Eichmannu še marsikaj, da se človek ne more znebiti vtisa, da so prikriti nacisti namenoma skrbeli, da bi speljali sled za vojnim zločincem Eichmannom na napačno pota, medtem ko je on mirno in nemoteno živel v Nemčiji, kjer bi ga lahko našli brez večjih težav. Morda bo proces marca letos kaj več odkril, kdo je v tem času Eichmanna ščitil in kdo še štiti druge vojne zločince. Brez zaščite bi Eichmann ne mogel živeti v Nemčiji še celih

pet let po vojni. Niti zahodni zavezniki, še manj pa seveda zahodnonemški oblastniki se niso potrudili, da bi ga odkrili in izvršili sodbo, ki jo je zaslužil. Edino izraelska obveščevalna služba se je nenehno trudila, da bi ga odkrila in ga pripeljala na zatožno klop. To je leta 1950 začutil tudi Otto Henninger – vojni zločinec Adolf Eichmann. Kljub zaščitnikom so mu postala v Nemčiji tla prevozna. Sklenil je, da pobegne, ne k velikemu muftiju v Jeruzalem, marveč v Južno Ameriko, ki je postala zatočišče mnogih nekdanjih nacistov in vojnih zločincev. Oživljajoči nacizem mu je s pomočjo svojih reakcionarnih zaveznikov to tudi omogočil. Obstoja pa mu je omogočil kapital, ki so ga nacisti že med vojno naložili v inozemstvu za »vsak primer«, če se jim »velika igra«, kakor je na primer Kaltenbrunner imenoval vojno, ponesreči.

Pomlad 1950

Pomladi 1950 se je vojni zločinec Adolf Eichmann napotil proti jugu. Ni bil sam. Z njim so bili še trije neznani pajdaši. Kdo jim je pomagal, da so neovirano prešli nemško-avstrijsko mejo, ni znano. Prav tako jih na njihovi poti skozi Avstrijo, ki je bila takrat še okupirana, ni nihče oviral. Brez pomoči bivših nacistov ali drugih nacističnih zaveznikov bi jim to le težko uspelo. S pomočjo nacističnega podzemlja so se Eichmann in trije njegovi, doslej javnosti neznani pajdaši, prebili kljub zavezniški kontroli do avstrijsko-italijanske meje. Sele tu so naleteli na prvo oviro. Naleteli so na avstrijskega obmejne stražarja, ki jih je ustavil. Niso ga poslušali, marveč so se pogrnili proti meji. Eichmannu in dvema njegovima pajdašema se je posrečilo, da so prebegnili, tretjega pajdaša pa je obmejni stražar ujel in ga prisilil, da je odšel z njim na bližnjo postajo obmejne straže. Službojočemu avstrijskemu oficirju je priznal, da ima ponarejene dokumente in da imajo prav tako ponarejene tudi ostali trije, ki so pobegnili.

(Nadaljevanje prihodnjici)

Služkinja

(Nadaljevanje s 3. str.)

Nas ne mara ne zima ne zemlja – nihče.

Tesno ob zidovih se je plazila po ulicah. Ljudje so hiteli mimo nje. Živa reka življenja je drvela po mestu. Nihče je ni pogledal. In če se je kdo mimogrede ozrl nanjo, mu je brala v očeh: »Kaj hodiš na ulico, da si nam v napotje. Doma bi bila ostala.«

Doma! Kdor ima dom, naj ostane doma. Moj dom! Saj ne vedo ljudje, kako se prebiva v podstrešni izbi, mrzli in vlažni, kjer so gole stene, kjer niti posteljnika ni. Prodati sem ga morala, svoje zadnje bogastvo.

Kam? Po stezah beračice – pravič v življenju. Ne morem. – Pa

moram, ko ne morem umreti.

Tramvaj je prizvonil. Za telefonski drog se je morala prijeti, tako jo je vlekel pod kolesa. Nato je tipala dalje, kakor stara iver, ki se guga ob obrežju na vodi.

Elza – je bil njen cilj in nade. Daleč je bilo do lepe hiše, kjer je prebivala ona, bogatova žena. Prav na stopnice je zaslila gospejin glas.

Ona je, tako zveni njen glas kot na poročni dan. Vsa mlada je še. Sredi stopnic jo je zaslila in glas jo je vlekel s čudežno močjo kvišku. Gospa je stala vrh stopnic, napravljena za v mesto.

»Gospa Elza!« je vzkliknila starica in vsa srečna gledala v tiste oči, ki so sijale še danes kot

nekdanj iz otroškega vozička in izpod poročne mirt.

»Kaj pa hočete?«

»Gospa, ali me več ne poznate? Vaše Spelice!«

»Spelica!« se je začudila gospa.

»Strašno ste se postarali.«

»Gospa, od vsega hudega me mora biti konec. Ničesar nimam. Vsi prihranki, vse, kar sem imela, vse je šlo in danes nimam ne peščice moke ne enega krompirčka in ne vinjara. Zato sem prišla, če bi mi pomagali.«

»Ah, ti moj bog in ti berač! To je strašno!« je nejevoljno mrmljala gospa in nato zaklicala kuharici: »Mici, dajte tej ženi krompirja! Zbogom Spelica, meni se mudi!«

Gospojina krila so zašumela mimo Spelice, vonj po dragoceni dišavi je zavel od rutice, ki si jo je Elza pritiskala k ustom, ko ji je ob Spelici zadisalo po plesnobi in zatohlosti.

Mici, oholo dekle, ji je prineslo nekaj krompirčkov. »Nate, pa nikar ne nadlegujte gospe! Kaj, mislite, da zato nosim krompir s trga, da ga bomo razdaljali? Delali bi.«

Speli se ni zganila roka, da bi segla po krompirčke. Za kljuko se je držala, da ni omahnila. »Tak vzemite no! Ne utegnem čakati,« je silila Mici vanjo.

Spela je nenadoma začutila v sebi grozen stud. Roka se ji je sama od sebe iztegnila za darom, njena misel pa je bila, da ga prime in vrže Mici v glavo. A ko je prišla, ni bilo več sile v njej. Spelica, ki jo zmrčile oči, jecljala je za Mici, ki jo je odpravila od vrat. »Tudi jaz sem bila

mlada, tudi jaz sem bila lepa, lepša od tebe, in vendar nisem bila taka. Če boš ućakala moja leta –«

»Sitnica,« je zagodrnjala Mici in zaprla za Spelo. Starici so se razklenili prsti, krompirčki so se strkali po stopnicah: tok-tok-tok. V veži se je prikazal hišnik.

»Kaj pa je to?«

Pogledal je krompirčke, se ozrl po stopnicah in zavpil nad Spelo: »Aha! Takile ste berači! Darove mečete. Poberi se!« Spela se je priplazila po stopnicah. Kolena so se šibila, da si ni upala pripogniti in pobrati krompirčkov.

»Ušli so mi,« je skušala pomiriti hišnika.

»Ven!« ji je odprl vrata in pokazal na ulico. Spela je šla, hišnik je pobral krompirčke in jih vrget na smetišče. Starica ni šla več ob zidu. Po udih ji je gomazila, nekaj je začelo v njej vreti in se dvigati ko zeleni žolč. Kaj se je menila za gnečo! S si-

lastimi komolci se je prerivala skozi množico, dokler ni kakor prikovana obstala pred oknom. Gnjeni so visele v njem zvrhane skode klobasice so dišale prav skozi šipe. Naslonila je čelo na okno, roke so ji s suhimi prsti grabile po jedeh in praskale po steklu. Ko bi imela sedaj le malo moči, da bi prebila steklo s suhim čelom, da bi ga prepraskala s prsti! Če me vidiš – vseeno – če me ne vidiš – vseeno – tatica – vseeno. Žolč vre v meni.

Spela je udarila s čelom. Šipa je zažvenketala. – Po čelu se ji je ulila kri, ljudje so zakričali, iz trgovine so pritekli uslužbeni.

Spela se je ozrla po ljudih, curek krvi ji je prečrtal prsteno lice. Z izbuljenimi očmi jih je gledala, med množico se je razlegnil cvilec smeh, starica se je sesedla ob zidu in umolknila.

K njej sta stopila dva stražnika. K njej sta stopila dva stražnika. Fran S. Finžgar

OTOK ZAKLADOV

R.L. STEVENSON

113. — Bodalo, ki me je pribilo k jamboru, me je peklo kot razbeljeno železo. Ladja je ležala poševno in zato sem se oklenil jambora, da so me nohti zaboleli in sem ves trepetal. Prav ta trepet me je rešil. Bodalo me je namreč pribilo samo za tanko krpico kože, ki se je zdaj pretgala. Za jambor sta me držala samo še suknjič in pa srajca. Naglo sem potegnil in odtrgal oboje. Potem sem zlezal po vrhah spet na krov. V kabini sem si obvezal ramo, kot sem vedel in znal. Pekla me je, toda z roko sem lahko gibal

114. — Zdaj sem bil na ladji čisto sam, kajti tudi drugi mrtvec je zdrknil v morje in zdaj sta ležala s Handsom oboje v plitvini drug kraj drugega. Odložil sem se in se po sidrini vrvi spustil s krova. Voda mi je segala komaj do pasu. Pesek je bil trden, zato sem začel pogumno bresti proti obali. Za mano je ostala močno nagnjena »Hispaniola«. Prav tedaj je zašlo sonce in večerni veter je tiho šumel v mraku skozi zibajoče se smreke. Bil sem ponosen, da sem pripeljal našo ladjo na varno

NAŠ RAZGOVOR

O svojih ljubljencih

Sončni dan v ponedeljek je vili Jesenicam pravo pomladno razpoloženje. Mraza ni bilo. Vse, staro in mlado, je bilo na ulicah. Pred »Korotanom« so nekateri radovedneje opazovali igralce hokejskega kluba Crvene zvezde iz Beograda, ki te dni gostujejo na Jesenicah. Kar na ulici so igrali nogomet. Tudi jeseniški hokejisti so bili med njimi, vendar oni so bili bolj mirni. Niso se podili za žogo, kot njihovi sovrstniki, ampak so bili nekje v sebi ponosni na svoje zmage na ledeni ploskvi. Nisem imel namena govoriti s hokejisti, saj

smo o njih že precej pisali. To pot me je predvsem zanimalo mnenje nekaterih ljubiteljev hokeja, ki so redni obiskovalci hokeja, ali pa tudi ne.

FRANC LANGUS, doma iz Hrušice, je na jeseniški postaji zaposlen kot vratar in je pri železnici že več kot 35 let.

»Da, da, zadnje ure mi tečejo tu pri delu,« je dejal, ko je omenil 35 let službe.

»Kdo je po vašem mnenju najboljši jeseniški hokejist?«

»Brez dvoma Felc, pa tudi Tišler ne zaostaja dosti za njim.«

JANEZ JENSKO je doma iz Nomenja. Zaposlen je kot delovodja pri Lesnem servisu na Jesenicah.

»Za obisk na tekmarh sedaj nimam toliko časa, ker hodim v šolo. Kaj mislim o hokejisti. Vedno samo dobro. Če ne, me prijatelji v službi prisilijo k temu in vedno moram potrditi, da bodo zmagali. Včasih celo to, za kakšno golov bodo nasprotnika premagali.«

MILOANA DIMITROV je dijakinja 7. razreda osemleške »Prežihov Voranc« na Jesenicah. Ko sva se pogovarjala o hokeju, mi je zaupala, da ji najbolj ugaja Felc.

»Felc, Tišler in Smolej so za me najbolj igralci hokeja ne samo na Jesenicah, marveč tudi v jugoslovanskem merilu.« mi je začela pripovedovati znana jeseniška košarkarica **CILKA BENEČIČEVA**.

»Letos ste se jeseniške košarkarice vrstile v zvezno ligo. Na katero mesto računate?«

»Verjetno bomo bolj na repu lestvice. Doma bomo že kakšno tekmo dobile, ne vem pa kako bo na tujih igriščih.«

Najboljšega strelca v zvezni hokejski ligi Viktorja Tišlerja, sem srečal pred železniko postajo. Ko sva bila že v pogovoru, mi je tudi on povedal nekaj o jesenjem občinstvu.

»To je dokaj muhasto. Kadar dobro igraš, te bodirjo in ploskajo, če si pa slab na ledu, potem je na dnevnem redu polno neumestnih besed. Najbolj je menda letos to občutili Klinar, Lani, ko mu je šlo dobro, so ga skraj vsi nosili po rokah, letos, ko mu gre malo slabše, pa je precej razburjenja med gledalci. Moram reči, da jeseniška publika ni vedno najbolj objektivna.«

TELESNA KULTURA

Sredin hokejski komentar

Viki Tišler in njegovih 22 golov

Se šest srečanj je na sporedu in zvezna hokejska liga bo za letošnji zaključena. Prvo izmed teh šestih bo danes, 8. februarja na Jesenicah. Za točke se bosta pomerila »domaćin« Zagreb in beogradska Crvena zvezda. Tekma bi sicer morala biti na novem umetnem drsališču na Salati, vendar je Zagrebčanom pri poskušanju zmrzovanja nekaj odpovedalo, tako da so se morali zateči pod Mežakljo. Tudi »dokončno sporočilo«, da bodo tretje umetno drsališče v Jugoslaviji (pri ljubljanskem se ne delujejo zmrzovalne naprave) odprli 7. februarja, se je izjavilo.

Bolj zanimiv, kot problem drsališč — ta je pereč — je boj za tretje mesto v ligi. Povedati moramo še, da je od našega prejšnjega hokejskega komentatorja beogradskega Partizana z zmaga nad Zagrebom z 9:2 in Beogradom s 3:2 (1:0, 1:0, 1:2) dokončno uspešno osvojilo prvo mesto pod vrhom. Za tretje mesto se potegujejo trije kandidati: Crvena zvezda, Ljubljana in Beograd. Zadnji se je v povratni tekmi revanširal Zvezdi ter jo premagal s 3:1 (1:0, 1:1, 1:0), torej prav tako, kot prvič Zvezda Partizana. Crvena zvezda je igrala povratno

tekmo tudi z Ljubljano. Moštvi sta se razšli z remijem 3:3 (2:0, 0:2, 1:1), kar ustreza prikazani igri in rivalstvu. Ljubljana ima za 3. mesto le še teoretične možnosti, ki se realizirajo z zmaga nad Jesenicami in Beogradom. Tudi Beograd čaka še dvoboj z državnim prvakom, igrali pa mora še, kot že rečeno, z Ljubljano in z Zagrebom; torej v najboljšem primeru 10 točk in 3. mesto. Kaj pa Crvena zvezda? Ta igra še z Zagrebom in s Partizanom. Če jim bodo »sosedje« (Partizan, ki je zanesljivo drugi) naklonjeni in se jim pustijo premagati (!), bo Zvezda osvojila tretje mesto. — Precej komplicirana stvar, ki pa se utegne še bolj zavozljati za neodločenimi rezultati. Počakajmo raje odločilnih izidov, ker potem ugibanje ne bo potrebno. — Jeseničani so v svoji sedmi tekmi gladko premagali Cr-

veno zvezdo iz Beograda z 1:1 (3:0, 4:1, 5:0).

Lestvica pred bojem za tretje mesto:

Jesenice	7	7	0	0	85:12	14
Partizan	9	6	1	2	37:26	13
Crv. zvezda	8	2	3	3	24:36	7
Ljubljana	8	2	4	4	37:32	6
Beograd	7	3	0	4	23:24	6
Zagreb	7	0	0	7	14:90	0

Hokejisti v zvezni hokejski ligi so dosegli letos že 220 golov, se pravi več kot 9 na vsaki tekmi. Za to povprečje imajo seveda največji zaslug Jeseničani, ki so na prvi tekmi dosegli kar 30 golov. Samo Jeseničan Viktor Tišler, ki je najboljši strellec letošnje zvezne lige, je 22-krat premagal vratarje nasprotnikov.

Lestvica strelcev: 1. Tišler 22, 2. Felc 19, 3. Klinar 11 (vsi Jesenice) itd.

J. Z.

S pionirskega prvenstva Slovenije v skokih

Nasledniki Pečarja, Jemca in drugih

Minulo nedeljo je bilo v Velenju prvenstvo Slovenije v skokih za pionirje. Udeležba je bila številna, čeprav je Velenje precej daleč od glavnih smučarskih središč. Nastopilo je okrog 50 pionirjev — skakalcev na 15-metrski skakalnici. Zbrani so bili domala skoraj vsi najboljši iz vse Slovenije.

Največ uspeha so imeli tekmovalci iz Planice, Crne, Kranja in Javornika, kar kaže, da tamkajšnji klubi skrbijo in sistematično vzgajajo nove mlade skakalce. Prvenstvo je pokazalo, da imamo kar lepo število tekmovalcev, med katerimi bomo lahko dobili morda še boljše skakalce, kot so danes Pečar, Jemc, Šlibar in drugi.

Najštevilnejša je bila udeležba med starejšimi pionirji, kjer je zmagal 12-letni Erah iz Planice. Prav lepo pa je presenetil Kranjčan Jakopin Gusti, ki je imel najdaljše skoke, žal pa je pri zadnjem padel in si tako zapravljal naloženo slovenskega prvaka. Tudi vsi ostali Kranjčani so bili zelo dobri,

saj so se vsi plasirali med desetorico najboljših. Sadovi sistematičnega dela se torej kažejo sedaj že tudi v Kranju.

Rezultati — starejši pionirji: 1. Erah (Planica) 198,7 (13 — 12,5), 2.—3. Kpos (Crna) in Malej (Javornik) 190,6 (12,5 — 12,5), 4. Lebar (Triglav) 184,6 (13 — 12), 5. Strucelj (Crna) 183,6 (12,5 — 12,5), 6. Stefančič (Triglav) 183,5 (12,5 — 12) itd.

Mlažji pionirji: 1. Pudgar (Crna) 192,0 (12 — 12), 2. Pagon (Planica) 184,7 (11 — 12,5), 3. Modrej (Crna) 184,5 (25 — 12) itd. —ek

Državno prvenstvo v hokeju na ledu

Sedma zmaga

JESENICE : CRV. ZVEZDA

12:1 (3:0, 4:1, 5:0)

V nedeljo zvečer je bila na umetnem drsališču pod Mežakljo tekma zvezne hokejske lige med Jesenicami in Crveno zvezdo iz Beograda.

Ceprav v zmago domačih ni nihče dvomil, se je zbralo na tribuni nad 3000 gledalcev, ki so spodbujali domače in bili korektni tudi do gostov. Domačini so v lepi in tehnično dovršeni igri premagali Crveno zvezdo z 12:1.

Jeseničani so nastopili v naslednji postavi: Novak, Gale, Ravnik (2), Brun (1), Tišler (4), Felc (3), Jan, Trebušak, Smolej (1), Valenar, Klinar (1), Jan B., Hrovat, Mlakar, Hribar.

Gostje pa so se predstavili v postavi: Georgievič, Belevič, Stojkovič, Djokić, Prelić, Mikulić, Zečević I., Nanić (1), Mihajlovič, Bogdanović, Prohasko, Perović, Vukov, Zečević II. in Šišić. Tekmo sta dobro vodila Pogačnik in Gorše iz Ljubljane.

Mednarodna hokejska tekma na Jesenicah

KAC PREMAGAL DOMAČINE

JESENICE : KAC (Celovec) 2:12

(1:5 1:1, 0:6)

Jesenice, 7. februarja.

Za sinočnje mednarodno tekmo v hokeju na ledu med našim in avstrijskim državnim prvakom, je bilo toliko zanimanja, da se je zbralo na tribuni nad 5000 gledalcev.

Vsi so se nadejali lepe igre, čeprav ni bilo dvoma, da bo gost, ki ima v svojem moštvu kar štiri kanadčane, zmagoval. Žal igra ni bila lepa in tudi rezultat 2:12 (1:5, 1:1, 0:6) ni rešen. Zaradi izredno hitre in borbene igre sodnika Pogačnik (Jugoslavija) in Valencija (Avstrija) tekme nista vodila najbolje. Kakor domačini so tudi gostje igrali v svojih standardnih postavah.

Ce ocenjujemo tekmo je bila za oko lepa le druga tretina, kjer so bili domačini enakovredni nasprotnikom gostom, saj so to igrali neodločeno 11:1. Po kričavi vratarja Novaka in še nekaterih občinskih napak domačinov, so hokejisti iz Celovca zaslužno premagali jugoslovanskega državnega prvaka.

DVOJNO TEKMOVANJE

Bled — Strelska družina »Brata Rus« z Bleda je v teh dneh izvedla tekmovalstvo z značilno puško za posameznike, ki se ga je udeležilo 150 tekmovalcev. Po tekmovalstvu posameznikov je bilo še ekipno prvenstvo. Za člane, mladince in pionirje je nastopilo po 10 tekmovalcev, za članice pa 5. Vrstni red je bil naslednji: člani 2228 krogov od 3000 možnih, mladinci 1279 krogov, pionirji 801 krog od 2000 možnih in članice 609 krogov od 1000 možnih.

Visoko priznanje

Minulega rednega letnega občnega zbora Foto kino kluba »Janez Puhar«, ki je bil v Delavskem domu v Kranju, se je udeležilo veliko število članov, mnogi predstavniki ljudske tehnike in nekateri predstavniki političnih in družbenih organizacij. Iz poročila predsednika kluba Janeza Marenčiča in kasnejše razprave, se je dalo ugotoviti, da je klub zlasti v zadnjih dveh letih zelo napredoval, in sicer na vseh področjih dela. Najpomembnejše je to, da so našli pot do mladine in si zagotovili materialno osnovo za nemoteno delo v klubu. Izvedli so več tečajev za začetnike na šolah, sodelovali na najrazličnejših domačih in tujih razstavah, že četrto leto izdelujejo za tovarno Iskra reprezentančni kečlar z barvnimi reprodukcijami del članov kluba. V novih prostorih Delavskega doma so si uredili prvovrstni teniški s poplono opremo za barvno in črno-belo fotografijo. Imajo lepo opremljen atelej z bogatim svetlobnim parkom, prijetni sejni prostor, posejdujejo vrsto fotoaparata, moderno kinosnemalno kamero, zvočni kinoprojektor, skratka vse, kar potrebujejo za svoje delo.

Letos, ko je kot prvo ustanovljeni Foto kino klub slavil že petdesetletno obstoja, so odkrili tudi spominsko ploščo izumitelju fotografije na steklo, Janezu Puharju in ob tej priložnosti izvedli številne pomembne prireditve. Na občnem zboru so precej govorili tudi o poživljalni Kino sekciji ki ima za obstoj vse pogoje. Na-

Prvo predavanje PD

Kamnik — Ob velikem zanimanju občinstva je v četrtek zvečer predaval v Kamniku o prvi naši himalajski ekspediciji Marjan Keršič-Belač. Predavatelja je občinstvo toplo pozdravilo. Planinsko društvo Kamnik bo organiziralo še več predavanj.

KAMNIČANI VARČUJEJO

Kamnik — Število vlagateljev v kamniški Mestni hranilnici je lani naraslo za 319 in znaša sedaj 1339, vloge pa so narasle od 68 na 81 milijonov dinarjev. Samo pionirji — njihovih hranilnih knjižic je že 894 — imajo naloženih 4 milijone dinarjev. Hranilnica je izdala kratkoročnih kreditov povečini potrošniških posojil — 848 osebam v znesku 72 milijonov dinarjev.

GOSPODARSKA RAZSTAVA

Kamnik — Ob proslavi 20-letnice vstaje bo v Kamniku velika gospodarska razstava, ki bo prikazala napredek občine po osvoboditvi. Razstava bo v prostorih gimnazije. Poseben pripravljani odbor je že začel s pripravi.

RAZSTAVA OSNUTKOV SPOMENIKA

Kamnik — V avli zgradbe ObLO Kamnik so razstavljeni osnutki spomenika narodnoosvobodilne borbe, ki bo v Kamniku odkrit ob proslavi 20-letnice vstaje. Vsi umetniki se niso poslali svojih predlogov, ker je rok podaljšan do

IZ NAŠIH KRAJEV

Dva namesto enega

Kranj — Posebna komisija, ki so jo pred kratkim v Kranju izvolili iz vrst kmetijskih strokovnjakov, se že intenzivno pripravlja na izvedbo rednega letnega občnega zbora Društva traktoristov in kmetijskih strokovnjakov, ki bo v Kranju 5. marca. Strokovnjaki so mnenja, da društvo v sedanji obliki, ki deluje na področju celotnega okraja, ne more svojih

funkcij opravljati tako kakor bi bilo potrebno, to pa zaradi prevelike oddaljenosti od centra, predvsem od Gornjesavske doline. Zato so na zadnji seji Kmetijskega občnega zbora sklenili, da bodo običnemu zboru predlagali, da se društvo v sedanji obliki razpusti in da namesto dosedanjega okrajnega, ustanovijo dve področni društvi, od katerih naj bi eno delovalo na področju spodnje Gorenjske s sedežem v Kranju, drugo pa za Gornjesavsko dolino s sedežem v Radovljici. Za občni zbor pripravljajo še druge zadeve, kot so: vsesplošna vzgoja traktoristov in kmetijskih strokovnjakov, udeležba njihovih članov na II. zletu tehnike, ki bo v septembru v Radovljici in drugo.

TUDI OFICIRJI NA TEČAJIH

Radovljica. V minulem tednu se je v Radovljici pričel tečaj za šoferje amatere — oficirje JLA tamkajšnje garniziona. Tečaj vodi AMD Kranj v sodelovanju z AMD Radovljica in ga obiskuje 12 oficirjev. Po končanem tečaju bodo morali delati izpite pred strokovno komisijo, in sicer prav tako kakor vsi ostali tečajniki za izpite oziroma za pridobitev vozniškega dovoljenja za šoferje amatere.

Pred dnevi se je tak tečaj končal v Kranju, na katerem so vsi razen enega uspešno opravili izpit.

TEČAJ ZA PRIDOBITEV KVALIFIKACIJE

Kranj — Ker je na področju kranjske občine še več občinskih šoferjev, ki nimajo za to predpisane strokovne izobrazbe, je Društvo šoferjev in avtomobilistov v Kranju organiziralo tečaj za pridobitev kvalifikacije iz prometne oziroma šoferske stroke. Tečaj se je pričel 12. januarja, obiskuje pa ga 65 šoferjev oziroma kandidatov. Tečajniki bodo morali razen običajnih šoferskih izpitov polagati izpite še pred posebno komisijo za priznanje kvalifikacije iz šoferske stroke. Predavajo znani strokovnjaki iz prometne in avtomobilistike stroke.

DRUŠTVO IZUMITELJEV

Kranj — V Kranju že nekaj časa deluje pripravljani odbor, ki ga vodi ing. Vera Lebovnik, za ustanovitev Društva izumiteljev. Kakor pričakujejo, bodo ustanovno skupščino sklicali že v sredini tega meseca. Pri ustanovitvi pomagata tudi OO LT Kranj, ki bo društvu prisločil na pomoč s finančnimi sredstvi. Po dosedanjih pripravah bo društvo imelo okoli 120 članov, delovalo pa bo sprva na področju celotnega okraja. Društvo namerava namreč ustanoviti tudi na Jesenicah. Pomagal bo vse izumitelje, jim pomagal pri strokovnem izpopolnjevanju, pri uveljavljanju njihovih izumov itd.

ZE SEDAJ ZANIMANJE

Senturška gora — Na osnovni šoli na Senturški gori imajo svoj prometni krožek. Pred dnevi so imeli dve zelo zanimivi predavanji o prometni vzgoji in o varnosti na cesti, ki se ju je udeležilo 37 učencev in učenk. Ko bo na Senturški gori dokončno zgrajena avtomobilska cesta, bo za delo v krožku in za tovrstna predavanja še boljše poskrbljeno in še več zanimanja, saj od ceste pričakujejo večji dotok turistov s prevoznimi sredstvi, na tudi sami prebivalci si bodo sčasoma nabavili motorna vozila.

VEČ ORODNE TELOVADBE

Kranj — Komisija za orodno telovadbo pri Okrajni zvezi za telesno vzgojo Kranj se že nekaj časa pripravlja na plenum Odbora za orodno telovadbo, ki bo v sredo, 8. februarja ob 18. uri, v sejni dvorani OLO v Kranju. Na plenumu bodo razen običajnih tovrstnih obravil v glavnem razpravljali o stanju in razvoju orodne telovadbe na Gorenjskem in o programu dela za letošnje leto. Nov sekretariat, ki ga bodo v sredo izvolili, bo imel vsakekore precej dela, da bo Odbor za orodno telovadbo pri Okrajni zvezi dosegel tisti nivo orodne telovadbe, ki bi jo oziroma, ki jo mora doseči. Novi program dela predvideva razširitev orodne telovadbe, predvsem na šole, delovne kolektive, v prvi vrsti pa na TVD Partizan.